

Komplett oversikt over:

Det Nye Testamentets alle papyrus

Av Erik Wold, ew@ew.nu

Forord

Bibelen er verdens mest leste bok. Men for de kristne er bibelen mer enn en gammel historiebok. Bibelen er nemlig Guds ord til mennesker. Bibelen er utvilsomt den bok som har betydd mest for menneskene gjennom alle tider. I dag er bibelen oversatt til mer enn 2000 språk og det arbeides intens med å få oversatt den til stadig nye språk, slik at alle kan ha en bibel på sitt morsmål. Dessverre har det ikke alltid vært slik. Under middelalderen, før boktrykkerkunsten måtte biblene håndskrives og ble dermed for dyre å eie for lekfolk. Dessuten var det ikke ønskelig fra katolsk side at lekfolk skulle lese bibelen i frykt for at mennesker skulle tolke skriftene annerledes enn den katolske geistlighet. F.eks. vedtok et katolsk kirkemøte i 1299 et forbud mot bibel lesning blant lekfolk.

Men bibelen fortsatte å prege mennesker og flere og flere ble opplyst om bibelske sannheter slik at nye bevegelser oppsto. I dag er bibelen rettesnor for mennesker som ønsker å leve etter Guds ord. Til tross for dette så kjenner de fleste kristne ikke til bakgrunnen for bibelens overlevering fram til i dag. En står da uten vitenskapelige argumenter når mennesker setter bibelens troverdighet i tvil.

Innledning

Ofte hører man at det refereres til den såkalte ”grunnteksten” i diverse avhandlinger. Men hva er nå denne ”grunnteksten”. For det nye Testamentet som vi skal se på i dette heftet så handler det ikke om noe originalskrift som ligger på noe museum et eller noe annet sted. Originalbrevene (autografen) til f. eks Paulus brever er for lengst gått tapt. Men i kampen mot kjetteren Markion midt på 100-tallet påropte kirkens ledere seg å inneha originalskrifter fra Det Nye Testamentet. Tertullian skriver mot slutten av det andre århundre om kirkens ledere som har ”de autentiske brev”. Betydningen av Tertullians uttalelse er usikker, men det er mulig at han hentyder til selve originalmanuskriptene. Forskerne mente lenge at de eldste manuskripter var skrevet på bokrull. Men nesten alle funnene i Egypt viste at manuskriptene var skrevet på løse ark som var innbundet i margen, den såkalte kodeks som betyr ”bok”. Det var derfor en tendens blant de første arkeologer i dette århundre å datere kodeks papyrusene noe sent. Slik det nå ser ut så begynte de kristne å skrive på kodekser meget tidlig.

Siden de første manuskripter antagelig ble skrevet på det svært uholdbare papyrus materialet, så er det ikke så underlig at originalmanuskriptene gikk tapt. Det Nye testamentet sier litt om hvordan det ble nedtegnet. I Åp 6:14 og Hebr 10:7 finner vi bokruller nevnt. Blant Paulus skrifter finner vi følgende:

Skrivematerialet ”papyrus ark” 2Joh12,

”penn” 3Joh13 og

”sort blekk” 2Kor 3:3,

men dette er ikke alt. Til sin venn Timoteus sier Paulus:

”Ta med bøkene, spesielt skinnbøkene (gr:pergamentene, parchment (eng))” 2Tim 4:13.

Disse skinnbøkene (pergamentene) var antagelig skrifter fra det Gamle Testamentet. Vi finner også i NT at Paulus brukte sekretærer til å skrive ned det han dikterte. I Romerbrevet tar sekretæren seg den frihet å sende en hilsen til sine venner:

”Jeg Tertius som nedtegner brevet, hilser dere i Herren” Rom 16:22. Til Korinterne fant Paulus det nødvendig å skrive en hilsen med sin egen håndskrift.

”Hilsen med min, Paulus hånd.” 1Kor 16:22.

Skribenten eller sekretæren skrev nok omhyggelig med små eller medium store bokstaver. Det ble aldri brukt ordmellomrom eller tegn som skilte setninger eller ord. Heller ingen tegn for aksenter ble brukt. Dermed er det vanskelig å vite hvor ordelingen har vært på visse skriftsteder.

Men selv om vi ikke har noen originalskrift så er det bevart en mengde håndskrifter for Det Nye Testamentet. Sammenlignet med annen antikk litteratur så innehar NT en unik stilling når det gjelder håndskriftenes alder og antall. Over 5000 håndskrifter er bevart for NT mens de finns bare en håndfull manuskripter for en rekke av andre greske verker fra oldtiden. Disse håndskriftene deles inn i følgende kategorier:

- Papyrusene
- Uncialene
- Minusklene
- Leksjonariene

I tillegg så kommer de forskjellige gamle oversettelsene latinske, syriske og koptiske versjoner. I tillegg til dette har vi alle kirkefedrenes sitater. Bare ved hjelp av fedrenes sitater ville man være i stand til å gjenkonstruere mesteparten av Det Nye Testamentet selv om man ikke hadde hatt noe annen kilde til teksten i NT.

I dette skrift skal vi ta for oss den første gruppen, nemlig papyrusene. Det er nå litt over 100 papyruser hvorav flere er fra 100-tallet e.Kr. Noen av papyrusene inneholder bare deler av et enkelt vers, mens andre er mye større og omhandler store deler av f. eks Johannes evangeliet.

Ordforklaringer:

Amuletter

Selv om disse amulettene ikke betyr så mye for tekstforskningen så er de ganske morsomme og spesielle. De besto av skriftsteder som man bar på kroppen som et smykke som skulle bringe lykke. Amuletten kunne være laget av tre, tøy eller keramikk som man bevarte pergament eller papyrusbiter med skriftsteder på. Av de amuletter som er katalogisert så inneholder fire Fader Vår og seks andre har vers fra Nye og Gamle Testamentet. De er datert fra 4. til 12. århundre. Av papyrusene så er P50 og P78 amuletter. Skal vi tro kirkefedrene så var det ikke de troende som først og fremst benyttet disse amulettene. I synoden i Laodikea nedla man et forbud mot amuletter: "... og de som bærer slikt befaler vi at de skal kastes ut av kirken". Eusebius og Augustus advarer også mot bruk av amuletter.

Chester Beatty papyrusene

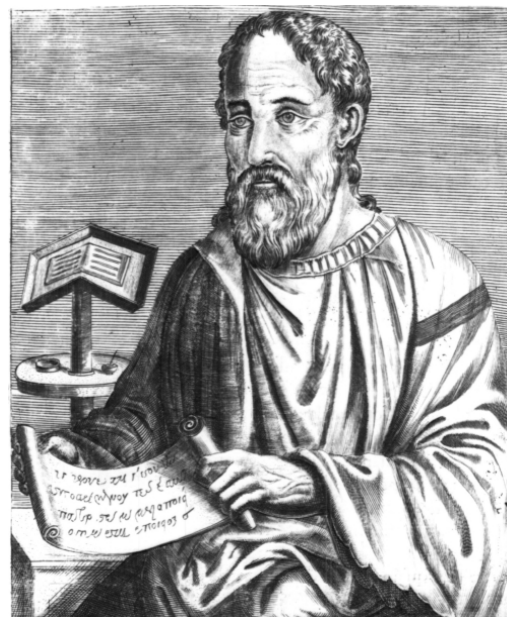
Totalt 3 nytestamentlige papyrusfunn som ble kjøpt av Chester Beatty i 1931 (P45,P46 og P47). Selve funnstedet er ikke sikkert fastslått. Kenyon som publiserte manuskriptene skrev at de første rapporter sa at de ble funnet i Fayum på vestsiden av Nilen, men at Dr Carl Schmidt hadde blitt informert om at funnstedet var på andre siden av Nilen ved ruinene av en gammel by kalt Afroditopolis. Funnet skal ha blitt gjort i et gammelt kloster eller i en gammel kirke. Jødene bevarte gjerne gamle skrifter i krukker slik som funnet ved Qumran viser. Manuskriptene ble altså kjøpt i 1931 av Chester Beatty og de ligger nå i Beatties private samling i Dublin, Irland. Et enkelt svært fragmentert ark av P45 ligger imidlertid i nasjonalbiblioteket i Wien, Østerrike.

Codex

Ordet betyr "bok". Arkene ble nummerert, samlet og bundet sammen på ene siden slik vi gjør med bøker i våre dager. De første kristne begynte å bruke kodekser i stedet for bokruller. Hva årsaken har vært til dette har vært mye diskutert.

Eusebius

Kjent kirkefar som bl.a. skrev den første "kirkehistorie" fra den første tid etter apostlene. Her er det mange sitater fra eldre kilder og flere beretninger om martyrer som døde for sin tro. Eusebius var biskop i Cæsarea og i 331 e.Kr. fikk han en ordre av den kristne keiser Konstantin om å fremstille "femti kopier av de hellige skrifter..., skrevet på fint pergament". Flere forskere har hevdet at Codex Sinaiticus og Codex Vaticanus er to av biblene som Eusebius lot kopiere. Eusebius nevner nemlig at det er tre

eller fire kolonner i biblene han hadde kopiert. Som kjent har Sinaiticus fire kolonner og Vaticanus tre kolonner. Teksten i disse ligner imidlertid ikke den teksten vi kjenner fra Eusebius og flere mener at de to nevnte håndskrifter er blitt fremstilt i Egypt, den såkalte aleksandrinske tekstform. Det må legges til at sitatet fra Eusebius også kan forstås annerledes så det er ikke absolutt sikkert at det er kolonnene som han refererer til når han sier at biblene han lot oversette er utført trefoldig og firefoldig.

Herculaneum

Den ene av to byer ved Napoli i Italia som ble ødelagt av vulkanen Vesuv i år 79 e.Kr. Manuskriptene som ble funnet i denne byen er derfor eldre enn år 79 e.Kr. To norske forskere har gjort et enestående arbeid for å få åpnet de brente bokrullene. Den andre byen som ble ødelagt av Vesuv er mer kjent. Nemlig byen Pompei som også ligger i nærheten av Vesuv.

Kapittel og versinndeling

Den nåværende kapittelinndelingen er relativt sen. Den ble laget av den senere erkebiskop av Canterbury, Stephan Langton i 1221 e.Kr. Versinndelingen er enda yngre. Første gang vers ble funnet i en bibel var i 1551 av boktrykkeren Robert Etienne (Stephanus).

Katalogisering av manuskripter

Papyrus

Papyrusene nummereres med en stor P foran, P1, P2 osv. Man har nå kommet opp i P115 ettersom stadig nye papyrusbiter fra tidligere funn blir publisert.

Oxyrhynchus papyrusene har i tillegg et fortløpende Pap.oxy. nummer. Andre papyruser har tilsvarende nummer eller spesielle museums nummer. Men alle nytestamentlige papyrus får altså et P-nummer etter hvert.

Uncialer

Disse ble først gitt en stor alfabetisk bokstav. Codex A, Codex B osv. Når man så gikk tom for latinske bokstaver gikk man over til greske bokstaver. I mellomtiden ble Codex Sinaiticus funnet og manuskriptets oppdager, tyskeren Konstantin von Tischendorf, anså dette som det absolutt viktigste manuskript og ønsket Codex Sinaiticus plassert først i listen over kodeksene. Dermed tok han bare den første hebraiske bokstav *alef* og ga manuskriptet denne bokstav. Dermed blir Sinaiticus kalt Codex *alef*. Men så oppdaget man at bl.a. den gresk-latinske bibel Codex D egentlig var to forskjellige bibler. Dermed ble de delt i Codex D^a og D^p eller D₂. Man fant så endelig ut at et fortløpende nummersystem var en bedre løsning. For å skille uncialene fra minusklene ble det satt en 0 foran alle numrene. 01, 02, 03, 04. Codex Sinaiticus er da 01, Codex Aleksandrinus 02, Codex Vaticanus 03 osv.

Minusklene

Disse ble tidlig nummerert fortløpende. 1, 2, 3, 4, 5 osv. Men selv ikke dette nummersystemet er helt ukomplisert. Evangeliene og Åpenbaringen i minuskel 1 er egentlig to forskjellige manuskripter. Det samme er tilfelle med en rekke av minusklene. Noen minuskler er også godt tapt. Noen spesielle minuskler som er like og som har en egen tekstform har blitt gruppert. Eksempler på dette er f1 gruppen

og f13 (Ferrar gruppen). Av de over 2.500 minusklene har ca. 80% en bysantinsk tekst og de er derfor svært like. Disse går da under betegnelsen majoritetsteksten.

Leksjonariene

Disse liturgiske skriftene som ble brukt offentlig i den eldre kirken blir nummerert fortløpende med bokstaven "L" foran. L1, L2, L3 osv.

Koptiske oversettelser

Koptisk er navnet på de ulike dialekter av det egyptiske språk som ble benyttet av de første kristne i Egypt. De to viktigste koptiske dialektene er sahidisk og bohairisk. Den første dialekten ble benyttet syd i Egypt mens den andre ble brukt lenger nord. Sahidisk regner man med ble brukt fra 200-tallet mens bohairisk ble antagelig tatt i bruk hundre år senere. Flere av de nytestamentlige papyrus er skrevet på koptisk i tillegg til gresk. Det finnes også andre koptiske dialekter bl.a. achmimic. Et av de

nytestamentlige papyrus, P6, som inneholder Johannes evangelium er skrevet på denne dialekten.

Latinske oversettelser

Det greske nye testamentet ble meget tidlig oversatt til latin. Man regner at de første oversettelsene ble gjort i nordafrika under siste del av 100-tallet e.Kr. Flere enn 90 gammellatinske oversettelser er bevart. De eldste er fra 300-tallet. De gammellatinske oversettelser kan deles inn i en europeisk og en afrikansk tekstform, hvorav den siste er den eldste. I følge de eldste kirkefedre var det mange forskjellige latinske oversettelser. "De er like mange som håndskriftene" sier Hieronymus. År 380-405 e.Kr. gjorde Hieronymus på pave Damasus ordre en ny oversettelse av den latinske bibel. Denne ble kalt Vulgata som betyr "den alminnelige", og Vulgata ble den katolske kirkes offisielle bibel.

Markion

En av de første kjettere som ble forkastet av kirken i 144 e.Kr. Markions menigheter var en reel trussel for den etablerte krike og kirkefedrene brukte mye energi på å advare mot denne lære. Markion forkastet det Gamle Testamentet og deler av Det Nye Testamentet. Han mente at den gode nytestamentlige Gud var en annen enn den hevngjerrige fra det gamle. Markion mente at apostlene ikke helt hadde klart å riste av seg det gamle systemet så han forkastet flere av de nytestamentlige skrifter. Kun Lukas evangelium og Paulus brev kunne aksepteres etter at Markion hadde revidert teksten. Vi finner kanskje rester av Markions test i Rom 1:16 i blant annet Codex Vaticanus . Her er ordet "først" fjernet i setningen: "...både for jøde først, og så for greker". Markion kunne nemlig ikke akseptere at jødene hadde noe framtrinn eller privilegium. Bortsett fra Codex G har alle andre greske manuskripter med dette ordet.

Minuskler

Håndskrifter skrevet med liten skrift (kursiv). Det eldste daterte er fra 835 e.Kr., men de fleste er fra etter år 1000 e.Kr. Det er nærmere 3000 minuskler bevart hvorav de fleste er bysantinske.

Nomina Sacra

De første kristne som nedtegnet det nye testamentet utviklet meget tidlig et forkortelses system for flere av de "hellige" ord. Hensikten med disse hellige forkortelsene har vært mye diskutert. Det kan ha hatt økonomiske årsaker da skrivematerialet var dyrt og forkortelser av ord gjorde at man fikk plass til mer skrift. Måten dette ble gjort på var at man tok den første og siste bokstaven i ord som THEOS, KRISTOS osv. og satte en tydelig strek over disse for å indikere at det var en forkortelse. Andre ord brukte man de to første og den siste bokstaven og satt en strek over. Disse "nomina sacra" finnes i de eldste manuskripter, også i P52 som er fra år 125 e.Kr.

Oxyrhynchus

By i Egypt syd for Memphis ved Nilens bredd. Arkeologene Grenfell og Hunt fant her store kvanta papyrus i årene 1896-1897. Senere ble det gjort ytterligere funn i denne byen.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus: A City and its Texts. Images and caption texts are © the Egypt Exploration Society

Palimpsest

I økonomiske nedgangstider hvor skrivemateriale var dårlig tilgjengelig og dyrt tok man ofte og pusset ut skriften på pergamentene og skrev på dem på nytt. Flere av pergamenthåndskriftene til det nye testamentet er såkalte palimpsester, som betyr "gjen-skrapet". Den gamle bibelske skriften ble rett og slett pusset ut og arkene ble overskrevet av skriveglade munk under middelalderen. Ikke mindre enn 52 av uncialene til det nye testamentet er palimpsester. Den mest kjente er Codex Ephraemi Rescriptus som nå ligger i nasjonalbiblioteket i Paris. Det var Tischendorf som første gang klarte å tyde skriften fra 400-tallet som lå godt skjult under avhandlingen til den syriske munken Ephraemi. Den ble overskrevet i det 12. årh. Manuskriptet er nå delvis ødelagt av kjemikalier som er blitt forsøkt brukt for å få fram den eldste tekste. I den senere tid har man benyttet UV-lys for å lese skriften.

Papyrus

Plante som gror i Egypt. Denne ble ved hjelp av en spesiell prosess bearbeidet slik at man fikk tynne ark som kunne brukes til å skrive på. Blekket ble gjerne laget av kull, gummi og vann. Papyrus ble framstilt av margin på det tykke papyrusgresset som ble dyrket langs Nilen. Papyrusen ble skåret i svært tynne skiver og disse ble lagt ved

siden av hverandre. Oppå ble det lagt et nytt lag vinkelrett på det første. Når man så tørket det hele under press fikk man et sammenhengende lysegult ark. Disse kunne så limes sammen til lengre bokruller om dette var ønskelig. På rullens innside hvor fibrene lå vannrett skrev man ned teksten. Denne siden kalles for "recto" og den andre siden som også ble benyttet kalte man verso.

Pergament

Da papyrus ble dårlig tilgjengelig i Lilleasia gikk man over til å skrive på dyreskinn. Et betydelig antall dyreskinn måtte til for å få en hel bibel. Pergament skriftene var derfor svært dyre. "Ta med spesielt skinnbøkene" skriver Paulus til Timoteus i 2.Tim 4:13.

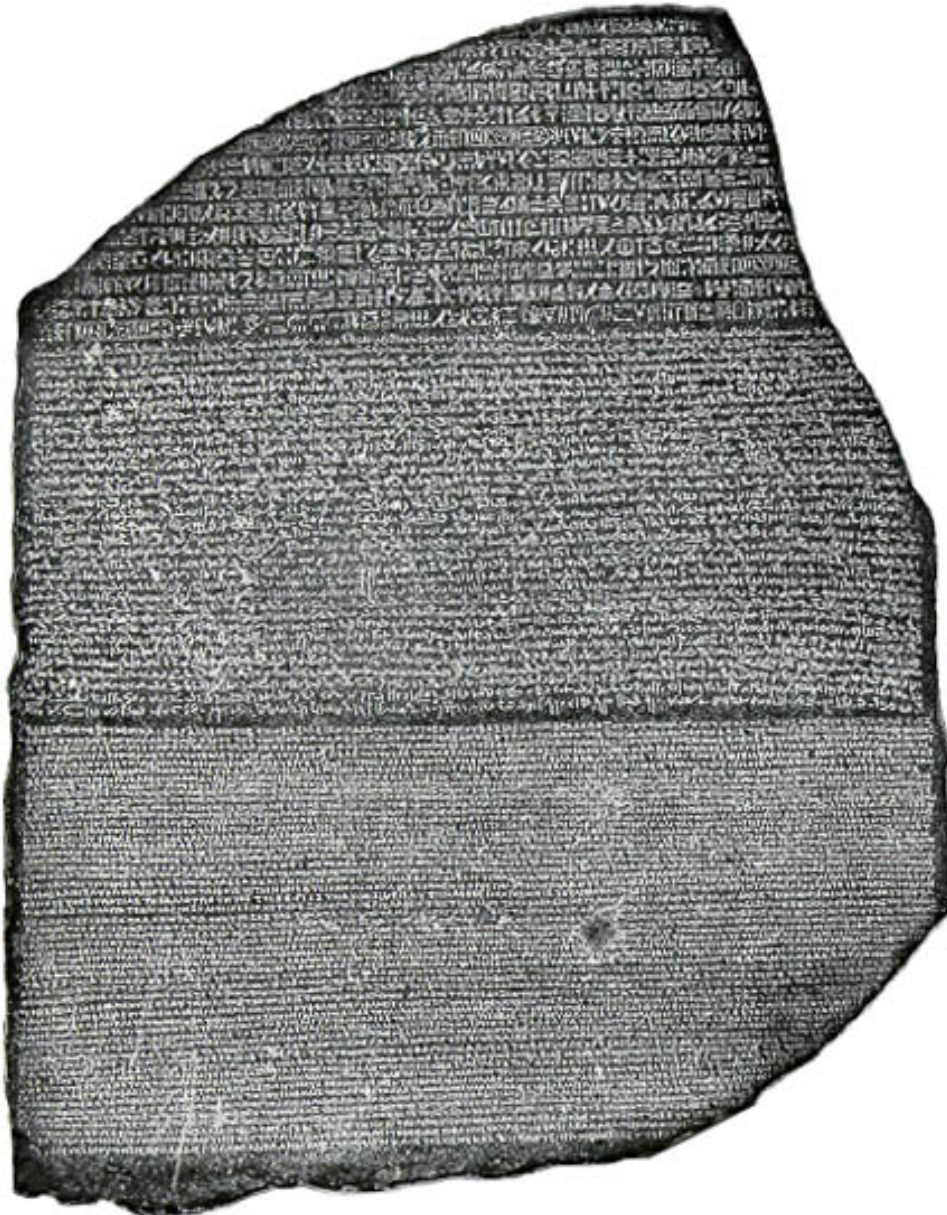
Qumran

Område i Judea ørken nær ved det nordvestlige hjørne av dødehavet hvor en beduin i 1947 tilfeldigvis fant de såkalte Dødehavsrullene. En spesiell sekt som holdt til her 140 f.Kr til 67 e.Kr etterlot seg en mengde skrifter som de gjemte i hulene i år 67 e.Kr. da romerne inntok Israel. Alle skriftfunnene er derfor eldre enn år 67 e.Kr og de er viktig bl.a. for sammenligning av skriftform til datering av andre skrifter. Det ble funnet greske manuskripter i bl.a. fjerde hule (4Q). Det har blitt hevdet av enkelte forskere at noe av dette er fra Det Nye Testamentet, men dette er svært lite sannsynlig.

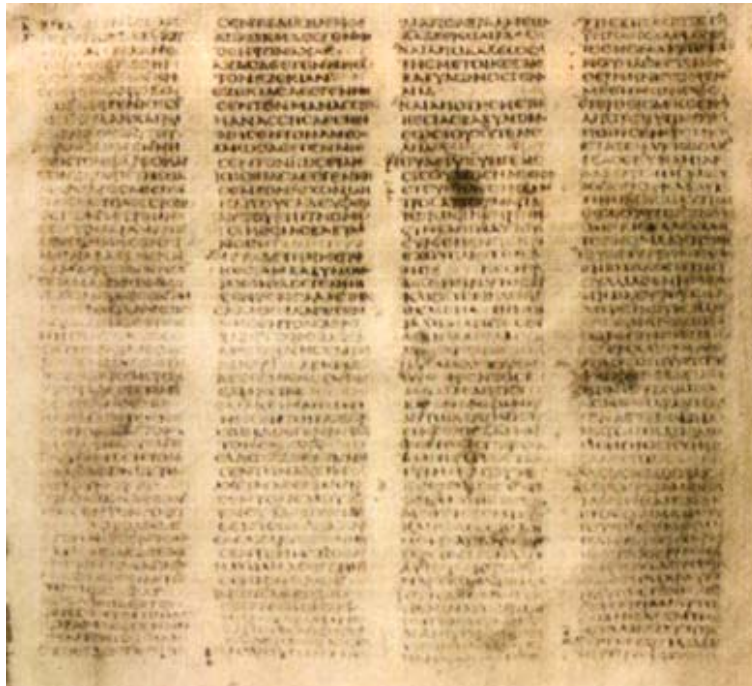
Rosettastenen

Denne steinen som nå ligger i British Museum, ble funnet i Egypt nær Alexandria i 1799. På steinen var det skrevet en historie på tre forskjellige språk. Dermed ble man i stand til å forstå de egyptiske hieroglyfer for første gang. Skriften på stenen ble skrevet i år 196 f.Kr.

Sinaiticus

Den eldste komplette bibel datert til ca. 325 e.Kr. Codex Sinaiticus ble funnet etter Tischendorfs tre besøk til Katarina-klosteret i Sinaiørkenen i midten av 1800-tallet. Historien om det verdifulle funnet er en spennende og dramatisk historie. Codex Vaticanus er omtrent like gammel og har svært lik tekst. Teksten er blitt karakterisert til å tilhøre den aleksandrinske tekstfamilie. Teksten er skrevet i fire like kolonner.

Tekstfamilier

Aleksandrinsk tekst

Denne ble kalt den nøytrale tekst av Westcott og Hort. (Egentlig så skiller Westcott og Hort mellom den nøytrale og den aleksandrinske tekstform. Men dette er en mer komplisert debatt). Teksten er kortere og grammatikken mindre polert som Metzger beskriver det. Den aleksandrinske teksten er bevart i de store uncialene Codex Sinaiticus og Codex Vaticanus fra midten av 4. årh. Etter funnene av P66 og P75 fra ca. år 200 har man funnet eksempler på at den aleksandrinske teksten går lenger tilbake i tid. Men det er på ingen måte slik at P66 og P75 følger verken Sinaiticus og Vaticanus slavisk. Papyrusfunnene i Egypt har gjort at forskerne har fått et mer nyansert syn på de tradisjonelle tekstfamiliene.

Bysantinsk tekst

Denne tekstformen har hatt mange navn. Koine tekst, Syrisk tekst eller Antiotisk tekst er andre navn på den bysantinske teksten. Codex Aleksandrinus har den eldste bevarte bysantinske teksten i evangeliene. Majoriteten av minusklene er av en bysantinsk tekst. De fleste forskere regner den bysantinske teksten for å være svært harmonisert og glattet for å utjevne ulikheter i parallelle avsnitt. Den bysantinske tekst ble brakt til Konstantinopel og ble derfra kopiert og distribuert til hele det bysantinske rike. Det første trykte greske nye testamentet ble basert på den bysantinske tekst.

Cæsareisk tekst

En tekst som ble brukt i den østlige delen romerriket. Metzger sier at den antagelig ble nedtegnet først i Egypt og brakt til Cæsarea av Origenes. Teksten finnes i flere greske manuskripter og i den armenske og gregorianske oversettelsen. Den cæsareiske teksten er en blanding av den aleksandrinske og den vestlige teksten. Det må imidlertid nevnes at flere fremstående forskere som bl.a. Kurt Aland, mener at det overhode ikke kan snakkes om noen egen cæsareisk tekstform. I så fall er det bare en teoretisk tekst mener Aland. Den såkalte cæsareiske tekst er da også den mest miksede og minst homogene av de såkalte tekstfamiliene.

Vestlig tekst

Det er først og fremst Codex D som er den viktigste kilden til denne tekstfamilien. Den vestlige teksten er karakteristisk ved at ord og setninger fritt blir utelatt, endret eller satt inn. Ofte er det vanskelig å se noen logisk grunn til dette. I Ap.gj. så møter vi et skikkelig problem med den vestlige teksten. Her er nemlig den vestlige teksten nesten 10 prosent lengre enn det vi finner i den antatt originale tekst. Tilleggene er imidlertid sjelden av teologisk art. Ofte er opplysningene kun av geografiske eller andre praktiske opplysninger. Den vestlige tekst utelater også noe tekst i visse avsnitt. Ni av disse ble av Westcott og Hort kalt "Western non-interpolation". Disse vers har vært mye diskutert tidligere før de ble forkastet og den lengre tekst ble akseptert i Nestle-Aland og UBS.

Textus Receptus

Gresk tekst som ble sammensatt av Erasmus fra Rotterdam i begynnelsen av 1500-tallet idet boktrykkerkunsten ble tatt i bruk. Forleggerne ga den navnet Textus Receptus og den ble meget populær. Erasmus hadde ikke tilgang på så mange greske manuskripter og slutten av Åpenbaringen manglet han fullstendig. Denne delen ble oversatt fra latin over til gresk. Denne delen inneholder ord som ikke finns i noen greske manuskripter. Flere revisjoner av Tekstus Receptus kom i de følgende år. Den berømte engelske bibel, King James version fra 1611, baserer seg i stor grad på Textus Receptus.

Uncialer

Manuskripter som ble skrevet med store bokstaver kalles uncialer eller majuskelskrifter. Disse er eldre enn minuskelskriftene, som er skrevet med liten kursiv skrift. Fra ca. år 1000 e.Kr gikk man fra uncialskrift til minuskelskrift i manuskriptene. Det er nå bevart i overkant av 300 uncialer av varierende størrelse og alder.

Vaticanus

Codex Vaticanus er omtrent like gammel som Codex Sinaiticus dvs. ca 325 e.Kr. Det ble første gang nevnt i en katalog i år 1475, men lenge etter dette lå manuskriptet bortglemt i Vaticanets arkiver. Hvor manuskriptet har vært før 1475 er ukjent selv om

enkelte teorier foreligger. Teksten er skrevet i tre kolonner pr side. Teksten etter Hebr 9:14 mangler i Codex Vaticanus

Vulgata

På grunn av at det florete så mange forskjellige latinske oversettelser fikk kirkefaderen Hieronymus oppdraget av å lage en revisjon. Hans oversettelse som kalles vulgata var ferdig i 405 e.kr. Denne ble senere den katolske kirkes offisielle bibel. Man regner nå at det finnes minst 10.000 latinske håndskrifter bevart.

Forkortelser

txt.rec	Textus Receptus
Vat el. B	Codex Vaticanus
Sin el. alef	Codex Sinaiticus
A	Codex Aleksandrinus
D	Codex D eller Codex Bezae
C	Codex Ephraemi Rescriptus
f1	Gruppe av like minuskler 1, 118, 131, 209, 1582
f13	Ferrar gruppen 13, 69, 124, 174, 230, 346, 543 m.fl.
maj	Majoritetsteksten dvs. den bysantiske teksten
lat	Den gammellatinske tekst
vulg	Vulgata, Hieronymus latinske oversettelse
syr	Den syriske oversettelse
Eus	Kirkefaderen Eusebius fra Cæsarea
NA26	Nestle Aland, Novum Testamentum ed. 26

P1

Matt 1:1-9, 12, 14-20

Datering ca. 250 e.Kr.

I andre halvdel av 1800-tallet når bomullsdyrkingen fikk sitt oppsving i Egypt begynte man å bruke forhøyningene utenfor de arabiske byene til gjødsling. De ofte 20m høye forhøyningene i terrenget var egentlig gamle avfalldynger som hadde vært benyttet i over 2000 år. De arabiske småbøndene begynte å gjøre små funn i disse gamle søppelhaugene. Potteskår, metallbiter, deler av statuer og små delvis ødelagte papyrusbiter. Mye gikk tapt, men noe ble solgt til europeiske handelsmenn.

Vinteren 1896-97 dro de engelske arkeologene Grenfell og Hunt til Oxyrhynchus (nå kalt El Bahnasa) i Egypt. Allerede den første utgravningsdagen fant de dette papyrus som inneholdt

deler av Matteus det første kapittel. Samtidig fant man noen løsrevne Jesu ord de såkalte

”Logia”. Disse ble senere identifisert som det apokryfiske skriftet Thomas Evangeliet. På denne tiden var dette håndskriftet det absolutt eldste man hadde fra Det Nye Testamentet. Ja, det var faktisk 100 år eldre enn de berømte biblene Codex Vaticanus og Codex Sinaiticus.

Grenfell og Hunt fortsatte å grave i Oxyrhynchus til 1907. Senere gravde italienerne her under ledelse av G. Vitelli 1910-13 og 1927-34. Til sammen ble det gjort 28 nytestamentlige papyrusfunn i Oxyrhynchus. Nesten alle er fra tiden 200-400 e.Kr.

P1 ble publisert i 1898 og ligger nå i Universitetsbiblioteket i Pennsylvania, Philadelphia (E2746).

Flere papyrus fra Oxyrhynchus er blitt publisert de siste årene. Papyrologene har fortsatt mye materiale som ikke er gått igjennom og vi kan vente nye publikasjoner av disse gamle papyrusfunn de nærmeste årene.

Teksten i P1 er svært lik de aleksandrinske tekster og spesielt lik Vaticanus. Matt 1 omhandler som kjent Jesu ætte tavle og i dette manuskriptet blir faktisk Abrahams hustru Sara kalt ”Sare”. Dette er nok en liten skrivefeil i dette manuskript.

P2

Joh 12:12-15

Datering: 6. årh.

P2 er et lite omtalt gresk-koptisk manuskript. Flere av håndskriftene er tospråklige og koptisk var språket som ble brukt i Egypt på denne tiden. Dette manuskriptet ble publisert i 1906 og er altså ikke blant de eldste. Den koptiske teksten er fra Luk 7:22-26, 50.

Manuskriptet ligger nå i det arkeologiske museum i Firenze, Italia. Inv. no. 7134.

P3

Luk 7:36-45; 10:38-42

Datering: 6 årh.

Wessely og Harris publiserte dette manuskript sammen med P14 rundt 1890.

Manuskriptet ligger i dag i det østerrikske nasjonal bibliotek (G2323). P3 er en av de aller første papyrus som ble funnet, men er altså ikke blant de eldste. Teksten er svært lik den vi finner i Codex Sinaiticus og avviker nesten ikke fra denne.

P4

Luk 1:58-59, 62-2:1, 6-7; 3:8-4:2; 29-32; 34-35; 5:3-8; 30-6:16

Datering: 250, 200, 150 e.Kr. eller enda eldre.

Manuskriptet ble funnet av Vincent Scheil i år 1880 på østsiden av Nilen under hans ekspedisjon til Coptos, som nå blir kalt Qift. I et gammelt hus i Coptos ble det funnet et hulrom i en tykk høy murvegg. Man hørte lyden av denne hemmelige nisjen når man banket i veggen. Her ble et verk av Philo fra Alexandria skrevet på slutten av 200-tallet funnet. For å stive opp coveret på denne boken var det brukt papyrus biter av bl.a. Matteus (P64 og P67) og Lukas evangelium (P4). Philo verket, som må ha vært verdifullt for eieren, har antagelig blitt gjemt her da Diocletians ødela byen under forfølgelsen i 292 e.Kr.

P4, P64 og P67 ble altså bokstavelig talt funnet på samme sted, men om de tilhører det samme manuskriptet har det vært mye diskusjon om. De fleste forskere mener at alle disse tre papyrus stammer fra det samme manuskriptet selv om fargen på papyrus materialet er noe mørkere. P4 ligger nå i nasjonal biblioteket i Paris.

Når det gjelder dateringen har det vært framlagt mange forskjellige årstall. Scheil antok i 1892 at manuskriptet var fra det 6. århundre, men Merrill rettet denne datoen til tidlig i det 3. årh. da han publiserte manuskriptet på nytt i 1938. Kurt Aland daterte

manuskriptet til det 3. årh. i 1963, mens Roberts i 1979 antok at P4 var fra slutten av det 2. årh. siden P64/P67 måtte tilhøre det samme manuskript. Om Philo kodeksen var skrevet 50 år før den ble gjemt, dvs. ca. 250 e.Kr., må disse evangelie-fragmentene være enda eldre. Eierne av disse fragmenter var antagelig kristen og han ville nok ikke brukt disse som fyllmasse i Philo coveret om de ikke hadde vært gamle og utslitte. P4 kan derfor gjerne være hundre år eldre enn 250 e.Kr.

Bokstavene i P4 er svært lik de vi finner i andre Oxyrhynchus papyrus fra 150-175 e.Kr. P4 er dessuten enda mer lik P.Oxy. 2373/PSI 1090, som er datert til ca. år 100 e.Kr.

Carsten P. Thiede vakte jo stor oppsikt selv i norske medier da han romjulen 1994 i et intervju med The Times påsto at P64 (Magdalen papyrus) var fra det første århundre, ja, kanskje fra før Jerusalems ødeleggelse i år 70. Thiede møtte selvfølgelig motstand fra flere forskere, men Thiede mente at skriften var svært lik papyrusfunn fra byen Herculaneum som ble ødelagt av vulkanen Vesuv i år 79 e.Kr. Skriften i P64 er også svært lik funn fra grotte 4 i Qumran som ble lukket i 68 e.Kr. Forfatterne av Magdalen papyruset kunne ha vært øyenvitner til Jesu gjerninger mente den tyske papyrologen C.P. Thiede.

Teksten i P4 er svært lik Vaticanus. Der det er forskjeller mellom Sinaiticus og Vaticanus følger P4 sistnevnte. Et eksempel er Luk 6:1. Her står det i de fleste oversettelser "Det skjedde på den nest første sabbat...". I P4 og de fleste uncialer står det: "Det skjedde på sabbaten...".

P5

Joh 1:23-31; 33-40; 16:14-30; 20:11-17; 19-20; 22-25

Datering: Tidlig 3 årh.

Manuskriptet som nå ligger i British Museum ble funnet i Oxyrhynchus av de tidligere Oxford studentene Grenfell og Hunt i 1899.

Manuskriptet består av to ark som originalt målte 14 x 26 cm og med 27 linjer pr. side. Papyrusen inneholder viktige avsnitt fra Johannes evangelium og på disse steder ser det ut til at P5 (i motsetning til P4) følger Sinaiticus framfor Vaticanus der det er forskjell i teksten. I Joh 1:34 skriver P66, P75, Vaticanus og en rekke andre håndskrifter "Han er Guds Sønn". P5 og Sinaiticus har teksten "Han er Guds utvalgte" i dette vers. Tekstkritikerne har ofte vekt lagt P5 når de har bestemt teksten i Joh 16,22 og 16,27. Men den store praktiske forskjellen i betydningen av innholdet er det heller ikke her. Forskjellen i håndskriftene er tross alt svært små selv om det er mange små variasjoner i teksten i de forskjellige manuskripter. Men det er jo nettopp dette som er styrken til Det Nye Testamentets tekst. Alle variasjonene gjør det mulig for forskerne å gjenskape den opprinnelige teksten selv om forskjellene for de uinnvidde blir svært liten. De fleste vil vel oppleve de fleste av diskusjonene som flisespikkeri.

P6

Joh 10:1-2; 4--7; 9-10; 11:1-8; 45-52

Datering: 4 årh.

Papyrus manuskriptet er tospråklig, gresk-koptisk, og ble antagelig funnet i byen Akmim som nå heter Panopolis. Mange av papyrus fragmentene ble jo spredt og solgt rundt omkring i verden slik at opprinnelsen ofte er uklar. Men den koptiske dialekten som er brukt er Achmimic og det ble gjort flere viktige koptiske og greske funn i denne byen.

Manuskriptet ble publisert i 1910 og ligger nå i nasjonalbiblioteket i Strasburg.

P6 har sammen med P45 og Codex Sinaiticus fått betydning for oversettelsen av Joh 11:45. Den tradisjonelle oversettelsen er at ”jødene hadde sett det han gjorde” i vers 45. Men i P6 leser vi at ”jødene hadde sett de ting han gjorde” m.a.o. flertall. Dette vers omhandler reaksjonen etter Lasarus oppvekkelse tidligere i kapittelet.

P7

Luk 4:1-2

Datering: 4. eller 6 årh.

Dette lille fragmentet er muligens et verk av en av kirkefedrene som siterer skriften. Den kjente Konstantin von Tischendorf, som publiserte det første papyrus i 1868 (P11), publiserte dette papyrus sammen med sin venn Gregory like etter sin første papyrus publikasjon. Tischendorf er jo ellers mest kjent for den dramatiske oppdagelsen av verdens eldste komplette bibel Codex Sinaiticus. Tischendorf gjorde jo flere funn enn det berømte funnet i Katarina klosteret i Sinai. Papyrus P7 er nå dessverre gått tapt. Papyrusen skulle imidlertid lagt i Det Ukrainske Nasjonalbibliotek i Kiev.

P8

Ap.gj. 4:31-37; 5:2-9; 6:1-8; 8-15

Datering: 4. årh.

Dette manuskript som nå ligger i Berlins statsmuseum Inv.no. 8683, ble publisert av Gregory i 1909. Manuskriptet ble funnet 6 år tidligere på et ukjent sted i Egypt.

Manuskriptet har en såkalt mikset tekst om man sammenligner med de tradisjonelle tekstfamiliene, dvs. teksten har både en vestlig og aleksandrinsk tendens. Tekstfamiliene som man inndelte tekstene i har jo mistet litt av sin betydning etter at man fant alle disse papyrusene i Egypt. Som vi allerede har sett går papyrusene gjerne helt på tvers av de tradisjonelle inndelingene. Selve begrepet aleksandrinsk, vestlig osv. er det jo flere tekstkritikere som vil ha fjernet. Kurt Aland kaller denne teksten i P8 for en uavhengig tekst.

De første kristne som kopierte deler av Det Nye Testamentet hadde en tendens til å legge til ord snarere enn å ta ut ord av teksten. Vi finner samme tendens hos oss når vi i møter siterer Joh 3:16: "...så høyt har Gud elsket". Ordet "høyt" er jo ikke nevnt i dette vers. Vi skriver jo også ofte notater i vår bibel, men svært få stryker ord i sin bibel. P8 har flere gode eksempler på dette når dette manuskript har den antatt opprinnelige tekst i følgende vers: "Den Herre Jesu oppstandelse" Ap.gj. 4:33. Her har mange andre manuskripter "Den Herre Jesu Kristi oppstandelse". Og i 6:3 har "Ånden" blitt erstattet med det mer klargjørende "Den Hellige Ånd" som mange senere manuskripter har, men altså ikke P8. Dette er altså ikke noe sabotasje eller noe forsøk på å gjøre ånden mindre hellig, men det er rett og slett den opprinnelige teksten som noen skribenter bevist eller ubevisst har rettet under kopieringen. Noen velmenende kristne har kanskje ønsket å klargjøre hvilken ånd som fylte Stefanus. Som vi nok en gang ser, variasjonene i teksten har svært liten praktisk teologisk betydning.

P9

1Joh 4:11-12; 14-17

Datering: 3. årh.

Manuskriptet som ligger i Havard universitetet i Cambridge (no. 3736) kommer fra Oxyrhynchus i Egypt. Det ble funnet av Grenfell og Hunt og ble publisert i 1903. Papyrusen er 11 x 15 cm stor og er skrevet av en unøyaktig hånd. Bokstavene er irregulære og det er flere skrivefeil. Til å med ordet Gud (theos) er stavet feil (xtheos) på en av de 16 linjene i dette manuskript. Siden manuskriptet inneholder så lite tekst har det ikke fått noen betydning for teksten i Johannesbrevet.

P10

Rom 1:1-7

Datering: ca. 320 e.Kr

Nok et oxyrhynchus manuskript som nå ligger i det Semittiske Museum, Havard i Cambridge. (Pap.Oxy 209, inv.no. 2218). Grenfell og Hunt trodde at en skolegutt hadde skrevet papyrusen, mens Deismann antok at det var en amulett.

De to eldste manuskripter , P10 og Vaticanus, har "Kristus Jesus" i Rom 1:1 istedenfor "Jesus Kristus" som nesten alle de andre manuskriptene har. Endel moderne oversettelser har valgt å følge P10 i dette vers.

P11

1Kor 1:17-22, 2:9-12, 2:14, 3:1-3, 3:5-6, 4:3-5:5, 5:7-8, 6:5-9, 6:11-18, 7:3-6, 7:10-14

Datering: 7. årh.

Dette var det første bibelske papyrus som ble funnet. Det sies at den tidligere omtalte Tischendorf hadde observert det allerede i 1862. P11 ligger nå i det russiske nasjonalbibliotek i St. Petersburg (Gr. 258A). Papyrusen er så ødelagt at Tischendorf ikke kun fastslå om det besto av 5 eller 6 ark. Teksten er aleksandrinsk enkelte steder, men bysantinsk og vestlig andre steder. Aland beskriver teksten som "mixed".

P12

Hebr 1:1

Datering: ca. 285 e.Kr.

Manuskriptet er egentlig et brev skrevet av en kristen egypter som var på reise i Rom. Denne skrev et brev til sine kristne brødre i Arsinoite Nome i Fayum, Egypt. Av innholdet ser man at dette brevet ble skrevet mellom år 264 og 282 e.Kr. Øverst i andre kolonne har en annen skribent skrevet skriftstedet Hebr 1.1 i tre linjer. På baksiden er det skrevet et annet sitat fra 1Mos 1.

Papyrusen ble funnet av Grenfell og Hunt i 1897 og publisert tre år senere. I dag ligger dette manuskript på Pierpoint Morgan biblioteket i New York. Lik 3 andre papyrus så er P12 skrevet på bokrull. Se forklaring til dette under P13.

Teksten i dette lille fragmentet er interessant. I Hebr 1:1 står det i den bibelen jeg bruker at Gud har til oss gjennom "fedrene". De eldste uncialene støtter da også denne lese måten. Men i de to eldste skriftene P12 og P46 står det at Gud har talt til oss gjennom "våre fedre". I så fall må den ukjente hebreerbrev forfatteren vært jøde. Han skrev da jo også til hebreerne og da passer jo uttrykket "våre fedre". Flere moderne oversettelser har tatt med denne teksten.

P13

Hebr 2:14-5:5; 10:8-22; 10:29-11:13; 11:28-12:17

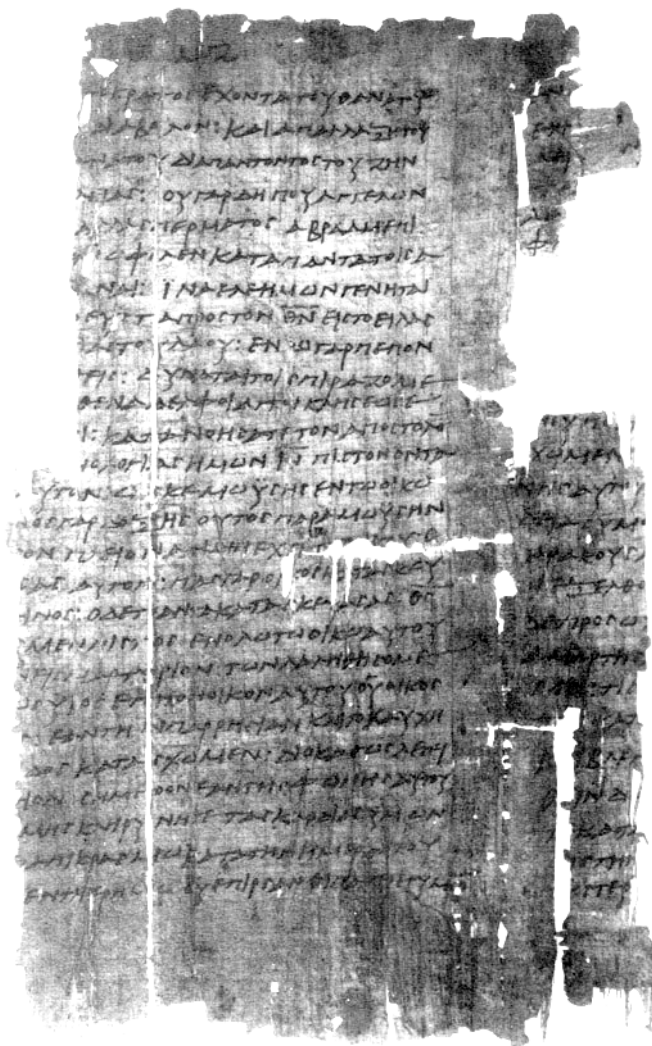
Datering: 225-250 e.Kr.

Dette Oxyrhynchus papyrus (Pap. oxy. 657) er sammen med P46 et meget viktig manuskript for bestemmelsen av teksten i hebreerbrevet. Etter Bodmer og Chester Beatty papyrusene er P13 den mest omfattende papyrus i NT. Det inneholder ca. en tredjedel av teksten i hebreerbrevet. Siden Codex Vaticanus mangler teksten etter Hebr 9:14 så gir P13 oss viktige avsnitt fra denne delen som ellers er dårlig bevitnet. Teksten har mye til felles både med Vaticanus og Chester Beatty papyrusen P46.

Manuskriptet er en bokrull og ikke en kodeks (lik vår bokform med løse ark festet i ene enden). Bare 4 av de over 100 papyrusene som er bevart for NT er skrevet på bokrull. Disse er P12, P13, P18, P22. Og på alle disse er teksten enten skrevet baksiden (verso) på en annen papyrus eller man har skrevet på ledige plasser på en annen tekst, lik P12. De første kristne benyttet altså kodeks eller bokform på sine skrifter som de kopierte. Grunnen til dette har vært mye diskutert. Noen forskere

mener at det kun var økonomiske årsaker til dette. I kodeksene skrev man jo på begge sider av arket, så dette var billigere. Men personlig har jeg alltid undret meg over at margene er så store i de fleste manuskripter. Hadde man så dårlig råd var det vel merkelig at man tok seg råd til å lage så brede marger. Den tidlige bruk av kodeksen kan jo ha hatt andre årsaker. Det var selvfølgelig langt raskere å slå opp og lese i en kodeks enn det var i en bokrull. Dessuten var det lettere å gjemme unna kodeksen under forfølgelses tiden. Et interessant poeng er jo også at kanskje var de 4 evangelier blitt samlet i en bok/kodeks på et langt tidligere tidspunkt enn det forskerne hittill har trodd. Situasjonen med P4/P64 og P67 kan jo tyde på at iallefall Luk og Matteus hørte til samme bok. Noen forskere støtter denne teorien.

Manuskriptet ble publisert i 1904 av Grenfell og Hunt som mente det måtte dateres til det 4. årh. Dette til tross for at manuskriptet ble funnet sammen med andre eldre

manuskripter. Grenfell og Hunt var gjerne litt for forsiktige med å ikke datere manuskriptene for tidlig. Pap. oxy. 656 (1Mos) som ble funnet samtidig ble datert til det 2. årh. Følgende manuskripter fra Oxhyrhynchus har lignende håndskrift:

Pap. oxy. 852, datert 175-225 e.Kr. har svært lik håndskrift.

Pap. oxy. 2635, ikke senere enn 200 e.Kr., har mange likheter bl.a. den karakteristiske lange Y (ypsilon) som strekker og krummer seg langt ned i dette manuskript.

Pap. oxy. 1016, ca. 200-225 e.Kr., har noen likheter.

Grunnen til at manuskriptet må dateres noe senere enn 200 e.Kr. er at teksten er skrevet bak på deler av en avhandling om Roms historie av Livy. Denne teksten er datert til det 3. årh. Manuskriptet er antagelig brakt til Egypt av en romersk offiser eller soldat som har lagt det igjen det da han forlot sin post. Muligens har man så benyttet materialet til å skrive inn Hebreerbrevet på baksiden av denne bokrullen.

P13 har flere steder påvirket oversettelsen av Hebreerbrevet. Dette har skjedd i bl.a. Hebr 3:2; 3:6; 4:2; 10:38; 11:4; 11:11; 12:1 og 12:2.

P13 ligger nå delvis i British Museum (Inv.no. 1532) og delvis i et bibliotek i Firenze, Italia (PSI 1292).

P14

1Kor 1:25-27; 2:6-8; 3:8-10; 20

Datering: 5 årh.

Wessely og Harris publiserte dette manuskript sammen med P3 rundt 1890.

Manuskriptet ligger i dag i Katharina klosteret i Sinai ørkenen. Det er jo nettopp i dette kloster hvor noen av de største funn er blitt gjort. Det mest kjente funn er Codex Sinaiticus, men denne boken ligger ikke lenger i dette klosteret, den ble solgt for 100.000 pund til British Museum i London. Men en rekke andre håndskrifter ligger i biblioteket i dette gamle ortodokse kloster like ved sinaifjellet. Manuskriptet inneholder bare deler av noen få vers i 1.Korinterbrev og har derfor ikke fått noen betydning for teksten i dette brev.

P15

1Kor 7:18-8:4

Datering: 3.årh

Også dette manuskript Pap.oxy.1008 ble funnet av Grenfell og Hunt i Oxyrhynchus. Papyrusen måler 14x26.5cm og består av kun ett blad. Det ble publisert i 1910.

Det er imidlertid stor enighet om at dette manuskript hørte til samme kodeks som P16. De to papyruser ble da også funnet på samme sted og på samme tid. Bokstavene, formatet og linjeavstand er likt i de to manuskripter. Det eneste som er forskjellig mellom P15 og P16 er type blekk som er benyttet, men dette kommer nok av at skribenten bare har skiftet blekktype i løpet av de mange dagene det må ha tatt å kopiere denne kodeks. P15 ligger nå i det egyptiske museum i Kairo (JE 47423).

Til tross for at dette manuskript ikke er så stort så gir dette Oxyrhynchus papyrus viktige opplysninger om teksten i 1Kor 7. Mange forskere mener at P15 representerer den beste teksten for disse avsnitt.

1Kor 7 er et kapittel som stort sett handler om ekteskapet og giftemål. På slutten av kapittelet kommer Paulus med sine personlige meninger. Disse skiller han ut og understreker at dette er noe han sier og ikke Herren. Men Paulus understreker at hans meninger er riktige for som han sier: "Jeg mener også å ha Guds Ånd." 1Kor 7:40. I dette vers har kun 2 (P15 og 33) av de mange hundre greske manuskripter for dette vers en litt annen tekst nemlig "Kristi Ånd" istedenfor "Guds Ånd". "Kristi Ånd" er kun brukt to andre steder i NT nemlig Rom 8:9 og 1Pet 1:11. I "Textual Commentary of the greek NT" av Metzger, som er dagboken fra diskusjonene til de fem ledene tekstkritikerne i verden, skriver Metzger at det er nærmest helt sikkert og full enighet om at "Kristi Ånd" i disse to manuskripter kun er en skrivefeil. Ingen oversettelser har heller med dette uttrykk i 1Kor 7:40. Men til tross for de lærdes klare tale enkelte forskere mener likevel at "Kristi Ånd" er det riktige uttrykk her. Paulus taler mye om Herren og hva Herren (underforstått Herren Jesus, 7:16) sier i dette kapittel. Dermed er det naturlig at Paulus bruker uttrykket "Kristi Ånd" i siste vers. Det er også lettere

å forklare hvorfor det mer sjeldne ”Kristi Ånd” er blitt rettet til det mer brukte ”Guds Ånd” enn det motsatte.

P16

Fil 3:10-17; 4:2-8

Datering 3.årh

Lik P15 ligger P16 (Pap.oxy 1009) i det egyptiske museum i Kairo (JE 47424). Teksten er nesten identisk med Codex Sinaiticus. P16 har en litt annen tekst sammen med Sinaiticus i 3:13 og 4:3.

P17

Hebr 9:12-19

Datering: sent i 3.årh

Dette manuskript ligner veldig på P80 som er datert til omtrent samme tid. Dette oxyrhynchus papyrus ligger nå i universitetsbiblioteket i Cambridge, England (inv. no.2053v,Pap.oxy1078). Manuskriptet ble publisert i 1911.

Teksten følger den normale i Hebr 9:14 hvor noen få manuskripter (Codex D) har ”en evig hellig ånd” istedenfor ”en evig ånd”.

P18

Åp 1:4-7

Datering: 250-300 e.Kr.

Denne teksten ble skrevet på baksiden (verso) av en rull med 2Mos (Pap.oxy 1075). Som tidligere nevnt er det bare fem manuskripter som er skrevet på bokrull nemlig P12, P13, P18, P22 og P98. En skribent (utrenet sådan) har altså brukt et gammelt manuskript for å lage en kopi av Johannes Åpenbaring. Skribenten har skrevet i motsatt retning. Begynnelsen av Åpenbaringen er skrevet bak på slutten av 2.Mos 40. Åpenbaringen er den bok i NT som har minst manuskripter som grunnlag. Eldre manuskripter for denne bok er derfor viktige.

Papyrusen måler 7.8 x 9.5 cm og er skrevet på 15 linjer. Teksten korresponderer stort sett med de viktigste uncialene (Codex Sinaiticus, Alexandrinus, Ephraim Recriptus m.fl.). I Åp 1:5 har noen senere manuskripter og Textus Receptus følgende tekst: ”Han som har vasket oss fra våre synder med sitt blod”. P18 og de eldste uncialer med latinske og syriske oversettelsene har her ”Han som har fridd/løst oss fra våre synder med sitt blod.”. Det er kun en bokstav forskjell på det greske ordet ”lysanti”- løsende,

og "lusanti"-vaskende. De to ord ble nok også uttalt likt. Tekstkritikerne er enig i at "løse" er det rette ord her, det passer også bedre med ordlyden.

Manuskriptet ligger nå i British Museum i London (inv.no.2053 verso, Pap.oxy.1079).

P19

Matt 10:32 - 11:5

Datering: 4. eller 5. årh.

Dette Oxyrynchus manuskript som måler 22.9 x 9 cm ligger nå i Bodleian biblioteket i Oxford. Toppen og bunnen på dette arket er bevart, men begge sidene er ødelagt. Overflaten er svært dårlig og den brune blekket som er benyttet gjør det nesten umulig å tyde teksten. P19 ble publisert av Grenfell og Hunt i 1912.

Manuskriptet har noe annen tekst enn bl.a. Vaticanus i flere vers, men disse forskjeller er så små at det i vårt språk ikke får noen som helst betydning for oversettelsen. Det greske språk bruker jo en rekke små artikler og småord som egentlig ikke betyr noe, men som for forskerne i enkelte tilfeller kan ha en viss betydning for forståelsen av språkhistorien.

P20

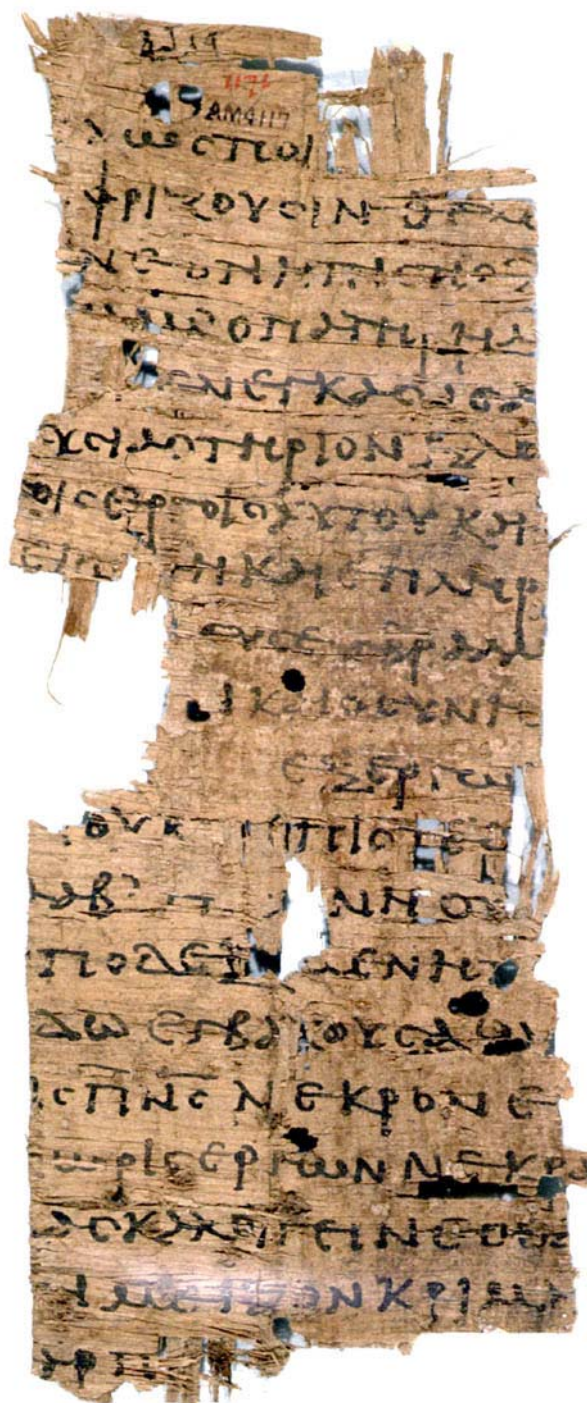
Jak 2:19-3:9

Datering: 3.årh.

Dette oxyrhynchus manuskriptet (Pap.oxy. 1171) ligger i Princeton N.J. (AM4117). Det består av ett ark som måler 11.5 x 4.3cm. Bredden har tidligere vært ca. 17cm, men sidene er borte.

Grenfell og Hunt kaller denne skriften for "semikursiv" og mente den passer med slutten av 200-tallet e.Kr. Skriften er svært lik P.Egerton 4 (2.Krønikerbok) og skriften er enda mer lik P27. Nesten alle bokstavene er identiske med P27 og de to papyrusene har antagelig vært skrevet av samme person. Skribenten har skrevet en tydelig apostrof (') etter ikke jødiske navn. Ordet "Abraham" er skrevet vanlig, men ordet "Rahab" har en slik apostrof etter seg.

Manuskriptet har ingen spesielle avvik fra den normale teksten. I 2:23 har noen senere minuskler (429, 614, 630, 1505, 1852, 2495 noen andre) blir Abraham kalt "Guds tjener" istedenfor "Guds venn" som de fleste og eldste manuskripter har. Ordet "Abraham" er lett synlig i P20, men "Guds venn" er desverre for langt ut på kanten slik at disse ord ikke er blitt bevart.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus: A City and its Texts. Images and caption texts are © the Egypt Exploration Society

P21

Matt 12:24-26; 32-33

Datering: 4.årh.

Dette oxyrhynchus manuskriptet (Pap.oxy. 1227) ligger i Muhlenburg College, Pennsylvania (Theol.Pap. 3). Grenfell og Hunt publiserte det i 1914. De daterte manuskriptet til det 5.årh pga. bokstavene og den mørkebrune blekket som Grenfell og Hunt mente var karakteristisk for denne perioden.

I Matt 12:25 finner vi en annen ordlyd enn i P21, Codex D, første korrektur rettelse i Codex Sinaiticus og en rekke minuskler og tidlige versjoner. I de fleste eller alle moderne oversettelser står det i dette vers:

”Da Jesus visste deres tanker...”.

I P21 og de foran nevnte manuskripter står det:

”Da Jesus så deres tanker...”.

P22

Joh 15:25-16:2; 21-32

Datering: ca. 250 e.Kr.

Grenfell og Hunt skrev følgende da de publiserte manuskriptet i 1914: ”Dette papyrus har en god og interessant tekst, men det følger ikke konsekvent noen av de store autoriteter”. P22 har en annen tekst på flere viktige steder enn det P5 har. Begge disse papyruser kommer fra samme område (Oxyrhynchus) og samme tidsrom. Siden de har forskjellig tekst er dette et godt eksempel på at de sterke teoriene om de forskjellige tekstfamiliene må revideres noe. Noen revidert entydig Aleksandrisk tekst eksisterte nok ikke i Egypt på denne tiden. P5 og P22 er et godt eksempel på dette.

Joh 16:22a ”Dere har sorg...” P22, Sinaiticus, Vaticanus, C, Wc, 054
 ”Dere vil ha sorg...” P66, A, D, W*.

Joh 16:22b ”ingen tar deres glede fra dere.” P22, P66, Sinaiticus, A, C
 ”ingen vil ta deres glede fra dere.” P5, Vaticanus, D.

Joh 16:23 ”Alt dere ber Faderen om skal han gi dere i mitt navn.” P5, 01, B, C*
 ”Alt dere ber Faderen om i mitt navn, skal han gi dere.” P22, A, D, W

Dette er gode eksempler på hvor forskjellig tekstene var i samme område til samme tid. Funnene av alle papyrusene i Egypt de siste hundre år har altså endret oppfattelsen blant forskerne på hvordan tekstfamiliene oppsto, om vi i det hele tatt kan snakke om en egen aleksandrisk tekst på den måten som det tidligere er blitt gjort. Men, det gamle synet på tekstfamiliene ser ut til å være svært seiglivet. Men for den vanlige bibelleser er jo disse variasjonene svært små sammenlignet med de forskjeller vi får i våre moderne oversettelser når NT blir oversatt til forskjellige språk.

P22 (Pap.oxy. 1228) ligger i dag i Glaskow i Scotland. Manuskriptet er svært lik Pap.oxy. 654 (Logia) som kan dateres til ca. 250 e.Kr. P22 er også lik P12 og noen få andre skrevet på rull og ikke som de vanlige kodeksene. Det er deler av to kolonner som er bevart fra denne delen av Johannes evangelium. Teksten er skrevet på verso siden, mens recto siden er blank. Men det er ingen tvil om at det har vært tekst på recto siden andre steder på bokrullen. Man skrev jo alltid på recto siden først, mens verso siden ble brukt senere om man var nødt til å bruke tidligere brukt materiale. Fragmentet måler 18.5 x 5cm.

P23

Jak 1:10-12; 15-18

Datering: ca. 200 e.Kr.

Sidenummerene på hver side av dette fragmentet viser at Jakobs brev var den andre boken i denne kodeksen.

Fragmentet måler 12x11cm, og det ligger nå på universitetet i Illinois (G.P.1229, Pap.oxy.1229).

Manuskriptet ble først datert til det 4. årh av Grenfell og Hunt, men Aland mente senere at 3.årh var en mer riktig datering. P23 har karakteristiske bokstaver for det 2.årh. bl.a. store omikron. Det er nå stor enighet om en datering sent i andre århundre eller tidlig i tredje.

I Jak 1:18 er det kun P23 som har teksten ”variasjon eller skifting av skyggen”.

P24

Åp 5:5-8; 6:5-8

Datering: ca.300 e.Kr.

Fragmentet som måler 4.1 x 7cm tilhører en større bok med mål 19 x 28cm. Den har antagelig vært brukt i en kirke siden den er så stor. 43-45 linjer pr side. Manuskriptet ligger nå i Newton Centre, Massachusettes (O.P.1230). Papyrusen ble funnet i Oxyrhynchus (Pap.oxy.1230) og ble publisert i 1914 av Grenfell og Hunt.

Teksten i P24 følger stort sett Codex Sinaiticus. I 5:6 så finner vi noe spesielt:

”de syv Guds Ånder” P24, Sinaiticus, alle tidlige oversettelser

”Guds Ånder” A, P

Forfatteren av P24 har skrevet uttrykket som et *nomen sacrum* dvs. en forkortelse som ble brukt for mye brukte ord som Gud, Jesus, Den Hellige Ånd etc. Man skrev da bare to eller tre bokstaver og satte en strek over disse for å vise at det var en forkortelse eller en såkalt *nomen sacrum*. Flere tidlige skribenter bruker *nomen sacrum* om det

dreier seg om Den hellige Ånd og skriver ellers vanlig om det dreier seg om andre ånder. I P24 er det brukt kun fire bokstaver til å beskrive de syv Guds Ånder ZPNA, med en strek over for å indikere *nomen sacrum*. Skribenten mener altså at ”de syv Guds Ånder” er det samme som Den Hellige Ånd slik det kan tolkes. Skriften tyder på at de er skrevet av en utrenet person.

P25

Matt 18:32-34; 19:1-3; 5-7; 9-10

Datering: 4.årh.

Dette manuskript fra Matteus evangelium ble funnet på en ukjent plass i Egypt. Desverre er manuskriptet nå gått tapt. Det skulle ha lagt i det statlige museum i Berlin (Inv.no.16388). Det ble heldigvis publisert i 1938 av Otto Stegmüller.

Aland mener at manuskriptet kan være fra en av de tidlige kirkefedre. Manuskriptet har en noe annen tekst i det meget omdiskuterte verset i Matt 19:9 som omhandler Jesu ord om skillsmisse og gjengifte.

P26

Rom 1:1-16

Datering: ca. 600 e.Kr.

Manuskriptet, som ikke er så veldig gammelt, ligger i Dallas. Det ble publisert i 1915 av Grenfell og Hunt, og ble funnet i Oxyrhynchus (Pap.oxy.1354). Teksten følger stort sett de store uncialene som Sinaiticus, Vaticanus, Aleksandrinus etc.

P27

Rom 8:12-22; 24-27; 8:33-9:3; 5-9

Datering: 3.årh.

Manuskriptet er svært lik P20 og er antagelig skrevet av samme person. Pap.oxy.1355 ligger nå i Cambridge, England (Add Mss 7211) og ble funnet av Grenfell og Hunt i Oxyrhynchus i Egypt. Det ble publisert i 1915.

Teksten følger Vaticanus på flere steder og har en kortere tekst i Rom 8:34.

”som han reiste opp”

P27vid, P46, B, D

”som han reiste opp fra de døde” Sinaiticus*, A, C, majoritetsteksten mm.

Fragmentet består av kun et ark, som originalt målte 13 x 25cm og har 43 linjer pr side. Se forøvrig kommentaren under P20.

P28

Joh 6:8-12; 17-22

Datering: sent i 3. årh

Bokstavene i dette manuskript ligner på Pap.oxy. 1358 som må dateres til sent i det tredje århundre da denne har en tekst fra 3.årh på recto siden. Dette oxyrhynchus fragmentet (Pap.oxy.1596) ligger nå i Berkeley, California (Pap 2). Det ble publisert i 1919 av Grenfell og Hunt.

Størrelsen har vært 15 x 22cm og består av 25 linjer pr side. Teksten har ingen spesielle varianter så den er ikke sitert noen steder i UBS.

P29

Ap.gj. 26,7-8; 20

Datering: 200-225 e.Kr.

Også dette manuskript ble funnet i Oxyrhynchus i Egypt (Pap.oxy. 1597). Det ligger nå i Oxford, England på Bodleian Library. P29 er svært lik P45 og har svært like bokstaver, som er meget uvanlige i andre manuskripter. Omikron er svært liten, theta er triangelformet, pi er firkantet og epsilon er også firkantet men med en oppadgående krok nederst.

P29 har også bokstaver som er svært lik det apokryfiske evangelium Pap.oxy. 2949 som igjen har mange likheter med Papyrus Marmarica som med stor sikkerhet kan dateres til 200-225 e.Kr.

Både Metzger og Aland antyder at teksten kan være vestlig (D-type), men fragmentet er så lite at tekst typen ikke kan fastslås. Den vestlige tekst (Codex D) har jo en vesentlig lengere tekst i Apostlenes Gjerninger. I disse manuskripter er det en rekke tilleggsopplysninger til teksten med. Dette har vært mye diskutert blant forskerne. Disse ekstra vers i den såkalte vestlige teksten i Ap.gj. har ingen større teologisk betydning. Det er informasjon om avstander, klokkeslett for Paulus prekener og diverse annen informasjon. Det har vært antydning blant noen forskere at Lukas kan ha skrevet to utgaver av Ap.gj. hvorav den siste utgaven han skrev er noe lengre med disse opplysninger. Dette er imidlertid bare en av mange teorier om hvordan den vestlige tekst er oppstått. Men om P29 har en slik tekst er altså umulig å fastslå.

Manuskriptet har originalt vært ca. 17 x 27cm stort og med 38-41 linjer pr side.

P30

1Tess 4:12-13; 16-17; 5:3; 8-10; 12-18; 25-28; 2Tess 1:1-2; 2:1; 9-11

Datering: tidlig 3.årh.

Grenfell og Hunt daterte dette oxyrhynchus papyrus (Pap.oxy. 1598) til sent i 3.årh. eller 4.årh. da de publiserte manuskriptet i 1919. De få fragmenterte versene fra 2Tess 2 visste ikke Grenfell og Hunt hvor de skulle plasseres, men disse ble nylig lokalisert av Philip W. Comfort. Manuskriptet er svært lik Pap.oxy. 406 som man senere har datert til tidlig i 3.årh. Flere andre oxyrhynchus papyrus, som er svært like, antyder at denne dateringen er riktig. Skriften i P30 ligner litt på P70, men skriften er noe eldre enn denne. P30 har ikke de små omikron bokstavene som ellers er så vanlig i manuskripter fra det 3.årh.

Manuskriptet består av 3 blad og har originalt hatt en størrelse på 16 x 25cm med 33 linjer pr. side. Sidenummerene 207 og 208 er bevart, og dette forteller oss at dette manuskript har innholdt alle Paulus brever.

I 1Tess 5:25 har vi en en liten variant som følges av Vaticanus.

”Brødre, be for oss!”

Sinaiticus, A, D2, F, G og majoritetsteksten.

”Brødre, be også for oss!”

P30, B, D*, 6, 33 og flere andre minuskler.

Fragmentene ligger nå i byen Gent i Belgia (inv 61 i Rijksuniv.).

P31

Rom 12:3-8

Datering: 7.årh

Manuskriptet ligger nå i Rylands biblioteket i Manchester. Baksiden på arket er blankt og det er stor sannsynlighet at dette er fra en amulett som en person har båret på seg. Papyrusen ble publisert i 1911 (P.Ryl.4). Teksten har ingen avvik fra de eldste og viktigste håndskriftene for dette avsnitt i romerbrevet.

P32

Tit 1:11-15; 2:3-8

Datering: 150-200 e.Kr.

Manuskriptet ble antagelig funnet i Oxyrhynchus. Det ble publisert i 1911 og papyrusen ligger nå i Rylands biblioteket i Manchester (Gr.P.5). Manuskriptet har originalt målt 15 x 21 cm og hatt 26-27 linjer pr side. Håndskriften er god, ganske lik

Pap.oxy.656 (1Mos). Siden Pap.oxy.656 har blitt omdatert til det 2.årh har man vært nødt til å datere P32 også til en eldre dato.

P32 har en variant som ellers kun finnes i F og G i Tit 2:3. Siden manuskriptet er så likt uncialene G og F, som forøvrig er så og si identiske, så regner man med at disse er skrevet av samme kilde.

P33 + P58

Apgj 7:6-10; 13-18; 15:21-24; 26-32

Datering: 6. årh

Dette manuskriptet ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien (G17973, 26133, 35831, 39783). Karl Wessely publiserte det i 1912. Det viste seg at P58 var endel av samme manuskript som P33.

Teksten i manuskriptet er lik mange av papyrusene svært variert. I Ap.gj. 7:6 følger P33 noen minuskler og har en annen variant enn P74 og Sinaiticus. I 7:7 derimot følger den Sinaiticus, Vaticanus og majoritetsteksten mens P74, A, C og D har en annen endelse i et ord.

I 7:13 mangler P33, P74 og Sinaiticus den bestemte artikkel foran ordet "farao", mens Vaticanus og de andre store uncialer har den bestemte artikkelen med. Dette betyr selvfølgelig ikke noe for oversettelsen og forståelsen av verset, men viser variasjonen i teksten og hvor vanskelig det er å forholde seg til de tradisjonelle tekstfamilier.

I 15:28 har P33, Codex E og majoritetsteksten en annen ordrekkefølge enn de store uncialer og P74.

P34

1 Kor 16:4-7; 10; 2 Kor 5:18-21; 10:13-14; 11:2; 4; 6-7

Datering: 7. årh.

Manuskriptet ligger i nasjonalbiblioteket i Wien (G39784). Lik P33 ble denne papyrus publisert i 1912.

I 16:6 hvor Paulus beskriver at han vil "bli hos dem" kanskje over vinteren møter vi to forskjellige uttrykk i manuskriptene.

katameno - forbli, bo, oppholde seg. - P34, Vaticanus (B), 0121, 0243, 6, 1739 pc

parameno - forbli, vedvare - P46, Sinaiticus, A, C, D (F,G), 044, 075, 088, majoritetsteksten

I 16:6 er en liten variantlesing hvor P34 følger Sinaiticus, A, C, D og majoritetsteksten mens P46 følger Vaticanus (B), 0121 og utelater det greske ordet "kai" som betyr rett og slett bare betyr "og". Noe tilsvarende finner vi i vers 10. Dette er nok et bevis på hvor vanskelig det er å definere teksten i papyrusene som bysantinsk eller aleksandrinsk eller andre tekstfamilier.

P35

Matt 25:12-15; 20-23

Datering: 3. årh.

Dateringen av P35 har variert svært mye. Først ble den datert til det 7. århundre av G. Vitelli som publiserte det i 1912. Aaland omdaterte det til det 4. årh., mens papyrologene Roberts og Skeat mente senere at P35 måtte tilhøre 200-tallet. Comfort støtter også denne dateringen. Håndskriften i dette manuskript er svært lik P40 som først ble datert til 6. årh., men som senere ble omdatert til 3. årh. Nesten samtlige av papyrusene har man vært nødt til å anse som eldre enn man først anntok.

Manuskriptet består av et ark og har originalt vært 15 x 21 cm stort med 30 linjer pr side. P35 ligger nå på Medicea biblioteket i Firenze, Italia (PSI 1).

I de få vers som P35 har fra Matt 25, lignelsen om de betrodde talenter, så følger P35 Vaticanus svært strikt. Sinaiticus har i 25:22 teksten "Han som fikk de to talenter" mens P35 følger de fleste eldste håndskrifter inklusiv Vaticanus med teksten "Han med de to talenter". På gresk er det Sinaiticus, D, 0133 og majoritetsteksten som har et ord i tillegg. Dette er eneste sted hvor P35 avviker fra Sinaiticus. Men manuskriptet inneholder altså bare bruddstykker av 8 vers i Matt 25.

P36

Joh 3:14-18; 31-32; 34-35

Datering: 6. årh.

Dette er det første, men ikke det eldste manuskript som har med det mest kjente verset i Det Nye Testamentet nemlig Joh 3:16 som også blir kalt *den lille bibel*. De andre manuskriptene som har med dette kjente vers er P63, P66 og P75. Alle disse er altså eldre enn dette manuskriptet. P36 følger de eldste papyrus og uncialer strikt og P36 har ingen spesielle varianter i de få vers som er bevart fra dette papyrus håndskrift. Manuskriptet ligger nå lik P35 i Biblioteca Laurentiana i Firenze, Italia.

P37

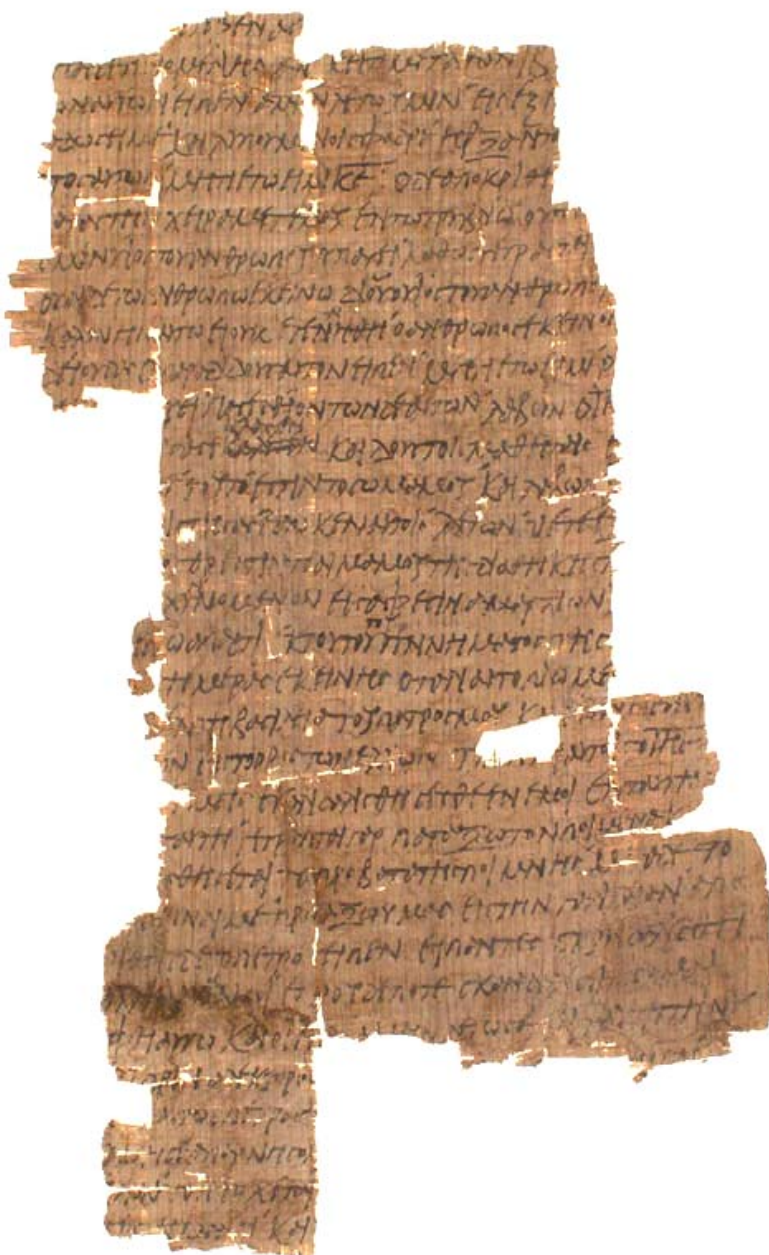
Matt 26:19-52

Datering: ca. 250 e.Kr.

Dette manuskriptet ble kjøpt i Kairo i 1924. Hvor papyrusen eksakt ble funnet er ukjent, men det er stor sannsynlighet for at det stammer fra Fayum siden mange dokumentene fra dette innkjøpet kommer fra Fayum.

Manuskriptet ligger nå i universitetet i Michigan (Inv.no. 1570). Opprinnelig har det målt 10.5 x 16 cm med 24 linjer pr. side. Henry A. Sanders publiserte manuskriptet i 1927.

Schofield sier at "Det er skrevet av en utdannet mann, men ikke en proffesjonell skribent". Håndskriften i manuskriptet er svært lik den vi finner i korrespondansen av Heroninos som er datert til 260 e.Kr. Den er også svært lik et brev av Kopres som er datert til 256 e.Kr. Slike manuskripter er jo ofte mye enklere å datere siden de ofte inneholder faktiske opplysninger om nøyaktige tidspunkt for avtaler og lignende. P37 ble av Aland datert til 3-4 årh., mens Comfort først antok år 300 som en passende datering før han senere endret dette til midten av 3. årh. pga de ovenfor nevnte papyrusfunn. Teksten i P37 følger delvis det vi finner i P45.

P38

Ap.gj. 18:27-19:6; 12-16

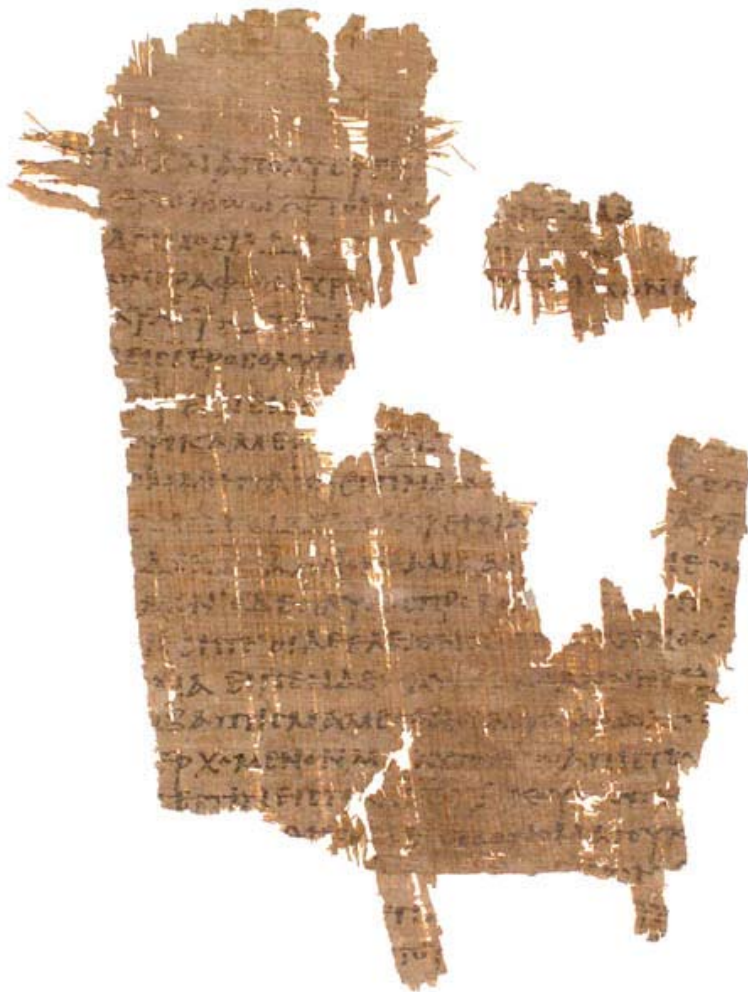
Datering: ca. 200 e.Kr.

Lik P37 ble også dette manuskript kjøpt Kairo i 1924. Dette manuskript stammer antagelig også fra Fayum.

Manuskriptet ligger nå i universitetet i Michigan (Inv.no. 1571). Opprinnelig har det målt 14 x 27 cm med 36 linjer pr. side. På den andre siden står det to greske bokstaver som angir sidenummeret

59. Dette indikerer at manuskriptet antagelig kun har inneholdt Apostlenes Gjerninger. Henry A. Sanders publiserte manuskriptet i 1927. Sanders påpekte at skriften i P38 er svært lik Pap.Oxy. 843 datert til sent i 2. årh. Skriften er ligner også flere andre oxyrhynchus papyrus som er datert til ca. år 200 e. Kr.

Teksten i P38 har i likhet med P48 og kanskje P29 en vestlig tekst (D-type). Denne tekst er karakteristisk ved en lengere tekst i Ap.gj. slik som beskrevet tidligere. P38 har også et tillegg i Ap.gj. 19:2 som ikke finns i noen andre manuskripter.

P39

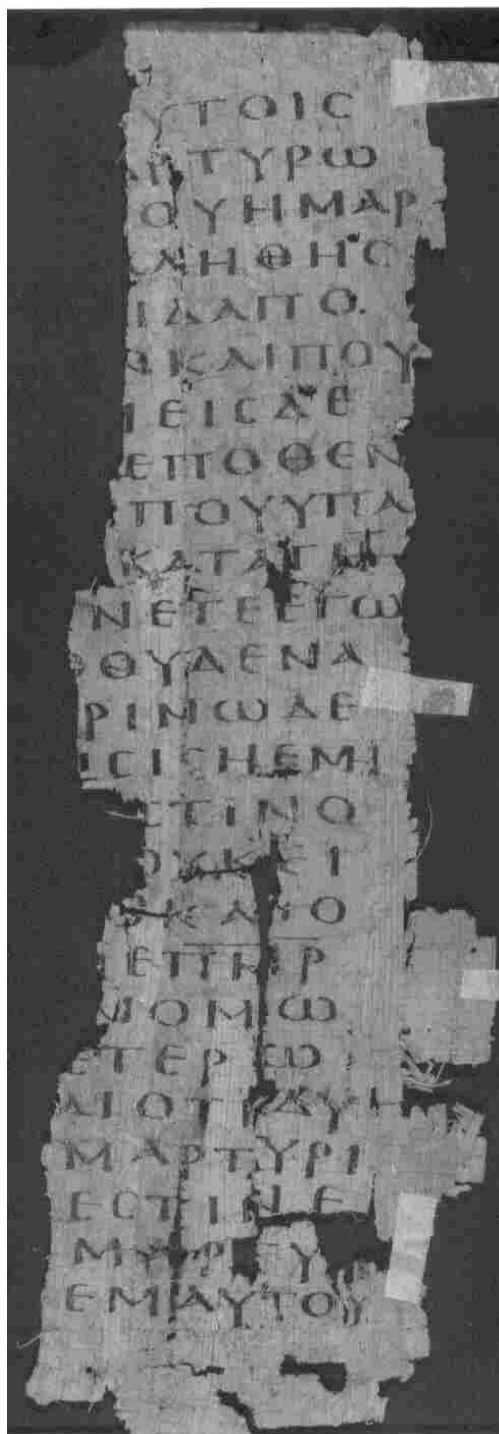
Joh 8:14-22

Datering: første halvdel av 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (Pap.Oxy.1780) ble publisert av Grenfell og Hunt i 1922. Papyrusen består av et blad og har målt 16 x 26 cm med 25 linjer på sider. De greske bokstavene *od* på den andre siden indikerer at dette er sidenummer 74. Dette tyder på at manuskriptet kun har inneholdt kun Johannes evangelium.

De store flotte bokstavene i dette manuskriptet viser at det antagelig er skrevet av en proffesionell skribent for offentlig bruk i kirken. Teksten i dette avsnittet følger Vaticanus. Faktisk så aviker den ikke fra Vaticanus på noe punkt. I Joh 8:16 så skriver P39 sammen med P66, P75 B, og alle andre greske manuskripter "Faderen, som har sent meg". Her har Sinaiticus og Codex D "han som har sent meg". I noen oversettelser har man valgte det siste uttrykket til tross for det overveldigende manuskript bevis. Fette har man gjort pga. at man har annsett det som mer sannsynlig at "han" har blitt byttet ut med "Faderen" enn at det motsatte har skjedd.

Manuskriptet ligger nå i Ambrose Swansey Library (inv. 8864) i Rochester, New York.

P40

Rom 1:24-27; 1:31-2:3; 3:21-4:8; 6:4-5; 16; 9:16-17; 27

Datering: 3. årh.

Dette Heidelberg papyrus (G 645) ble funnet vinteren 1914 i landsbyen Qarara i Egypt. Manuskriptet består nå av syv deler som er fragmenterte og ekstremt vanskelig og tyde. Opprinnelig har sidene vært 19 x 30 cm med 35 linjer pr side og 22-26 bokstaver pr linje. Både Schofield og Metzger kaller teksten for aleksandrinsk og skribenten har vist endel unøyaktigheter under kopieringen. Håndskriftet ble publisert av Friedrich Bilabel i 1924. P40 ligger nå i Institutt for papyrologi i universitetet i Heidelberg. Det ene fragmentet er nylig blitt gjenkjent som 6:2-4 av Comfort.

weitere Fragmente

c

d

e

f

g

h

P41

Ap.gj. 17:28-18:2; 24-25;27; 19:1-4;6-8;13-16;18-19; 20:9-13;15-16;22-24;26-28;35-38; 21:1-4; 22:11-14;16-17

Datering: 8. årh.

Dette manuskriptet fra det åttende århundre ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien i Østerriket. Manuskriptet er tospråklig, skrevet på gresk og koptisk lik flere av de nytestamentlige papyrus. Det ble publisert i 1914.

P42

Luk 1:54-55; 2:29-32

Datering: 7-8. årh.

Dette er også et tospråklig papyrus. Den koptiske teksten er fra Luk 1:46-51. Manuskriptet ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien, Østerriket.

P43

Åp 2:12-13; 15:8-16:2

Datering: 6-7. årh.

Et av de få manuskripter fra Johannes Åpenbaring. Manuskriptet ligger nå i British Museum i London (Inv.no.2241). Ingen spesielle varianter finns på denne svært lille papyrusen.

P44

Matt 17:1-3;6-7; 18:15-17;19; 25:8-10; Joh 9:3-4; 10:8-14; 12:16-18

Datering: 6-7. årh.

Manuskriptet ligger nå i Metropolitan of Art museet i New York. (Inv.no.14.1.527).

P45

Matt 20:24-32; 21:13-19; 25:41-26:39; Mark 4:36-5:2; 16-26; 5:38-6:3; 15-25; 36-50; 7:3-15; 7:25-8:1; 10-26; 8:34-9:9; 18-31; 11:27-12:1; 5-8; 13-19; 24-28; Luk 6:31-41; 6:45-7:7; 9:26-41; 9:45-10:1; 6-22; 10:26-11:1; 6-25; 28-46; 11:50-12:13; 18-37; 12:42-13:1; 6-24; 13:29-14:10; 17-33; Joh 4:51; 54; 5:21; 24; 10:7-25; 10:30-11:10; 18-36; 42-57; Ap.gj. 4:27-36; 5:10-21; 30-39; 6:7-15; 7:1-2; 10-21; 32-41; 52-60; 8:1; 14-25; 34-40; 9:1-6; 16-27; 35-43; 10:1-2; 10-23; 31-41; 11:2-14; 24-30; 12:1-5; 13-22; 13:6-16; 25-36; 46-52; 14:1-3; 15-23; 15:2-7; 19-27; 38-41; 16:1-4; 15-21; 32-40; 17:9-17

Datering: ca. 200 e.Kr.

P45 er sammen med P66, P75 og de andre Chester Beatty papyrusene de viktigste papyrushåndskrifter til det Nye Testamentet. Disse manuskripter er vesentlig større (og eldre) enn de fleste andre papyrus som er blitt publisert.

Man antar at manuskriptet har innholdt 224 sider og at dimensjonen på skriftet orginalt har vært ca. 20 x 25 cm. Det vil si at kodeksen må ha vært ca. 5-6 cm tykk om man ser bort fra permer og innbinding. Det er i gjennomsnitt 36-27 linjer pr side. Rekkefølgen på bøkene er noe usikker siden manuskriptet kom i deler til London fra Egypt. Men man regner for ganske sikkert at rekkefølgen har vært Matteus, Johannes, Lukas, Markus og Apostlenes gjerninger. Denne rekkefølgen kalles gjerne for den "vestlige rekkefølgen".

Flere forskere har foreslått en meget tidlig datering av dette manuskript. Flere av bokstavene har formasjoner som tilsier en datering til 150 e.Kr eller enda tidligere. Men manuskriptet har også den lille omikron bokstaven som var vanlig i det 3. årh.

Det var i alt tolv Chester Beatty manuskripter som ble funnet. 8 av disse inneholdt det greske Gamle Testamentet.

- 2 manuskripter inneholdt 1. Mosebok (3. og 4. årh)
- 1 manuskript inneholdt 4-5 Mosebok (2. årh)
- 1 manuskript inneholdt Profeten Esekiel og Esters bok. (3. årh.)
- 1 manuskript inneholdt Profeten Esaias (3. årh.)
- 1 manuskript inneholdt Profeten Jeremias (sent 2. årh.)
- 1 manuskript inneholdt Profeten Daniel (3. årh)
- 1 manuskript inneholdt Klagesangene (tidlig 4. årh.)

Resten av manuskriptene inneholdt følgende:

- 1 manuskript P45 inneholdt de fire Evangelier pluss Ap.gj. (2-3 årh.)
- 1 manuskript P46 inneholdt de paulinske brever (2. årh)
- 1 manuskript P47 inneholdt Johannes Åpenbaring (3. årh.)
- 1 manuskript inneholdt Enok, Melito og den apokryfiske Esekiel.

Selve funnstedet er ikke sikkert fastslått. Kenyon som publiserte manuskriptene skrev at de første rapporter sa at de ble funnet i Fayum på vestsiden av Nilen, men at Dr Carl Schmidt hadde blitt informert om at funnstedet var på andre siden av Nilen ved ruinene av en gammel by kalt Afroditopolis. Funnet skal ha blitt gjort i et gammelt kloster eller i en gammel kirke. Jødene bevarte gjerne gamle skrifter i krukker slik som funnet ved Qumran viser. Manuskriptene ble imidlertid kjøpt i 1931 av Chester Beatty og de ligger nå i Beattys private samling i Dublin, Irland (P.Chester Beatty I). Et enkelt svært fragmentert ark av P45 ligger imidlertid i nasjonalbiblioteket i Wien, Østerriket.

Mange bøker og avhandlinger er blitt skrevet om Chester Beatty papyrusene. Bl.a. har Ernest Colwell gjort en studie av teksten i P45 og sammenlignet den med Bodmerpapyrusene P66 og P75. Colwell skriver at skribenten kopierte frase for frase istedenfor bokstav for bokstav. Man finner derfor harmonisering, utglating og utskiftninger av teksten i P45.

I Markus 6:40 er f.eks teksten med brødunderet hvor de satt ned i ”grupper på hundre og femti” utelatt. Antallet brød og fisker er også utelatt i dette avsnitt.

I Joh 11:49 er teksten ”da han var yppersteprest det år” redusert til ”da han var yppersteprest”.

Vi finner også mer veloverveide utelatelser som kan gi oss et visst inntrykk av skribentens tenkemåte. I Luk 11:14 sletter han ordene ”den stumme” siden det er ulogisk at den stumme kan tale.

Tekstkarakteren varierer fra bok til bok i de fem bøker som er representert i P45. Kenyon kaller teksten i Markus for strengt ”Cæsareisk”, mens de andre evangelier blir beskrevet som en mellomting mellom aleksandrinsk og vestlig, og Apgj blir betegnet for aleksandrinsk i motsetning til de vestlige tekster for Ap.gj. Dette viser igjen hvor vanskelig det er å katalogisere papyrusene til de tradisjonelle tekstfamiliene.

P46

Rom 5:17-6:3; 5-14; 8:15-25; 27-35; 8:37-9:32; 10:1-11:22; 24-33; 11:35-15:9; 15:11-16:27; Hebr 1:1-9:16; 9:18-10:20; 22-30; 10:32-13:25; 1Kor 1:1-9:2; 9:4-14:14; 14:16-15:15; 15:17-16:22; 2Kor 1:1-11:10; 12-21; 11:23-13:13; Ef 1:1-2:7; 2:10-5:6; 5:8-6:6; 8-18; 20-24; Gal 1:1-8; 1:10-2:9; 12-21; 3:2-29; 4:2-18; 4:20-5:17; 5:20-6:8; 10-18; Fil 1:1; 5-15; 17-28; 1:30-2:12; 14-27; 2:29-3:8; 10-21; 4:2-12; 14-23; Kol 1:1-2; 5-13; 16-24; 1:27-2:19; 2:23-3:11; 13-24; 4:3-12; 16-18; 1Tess 1:1; 1:9-2:3; 5:5-9; 23-28; Heb 1:1-14; 2:1-18; 3:1-19; 4:1-16; 5:1-14; 6:1-20; 7:1-28; 8:1-13; 9:1-16; 18-28; 10:1-20; 22-30; 32-39; 11:1-40; 12:1-29; 13:1-25

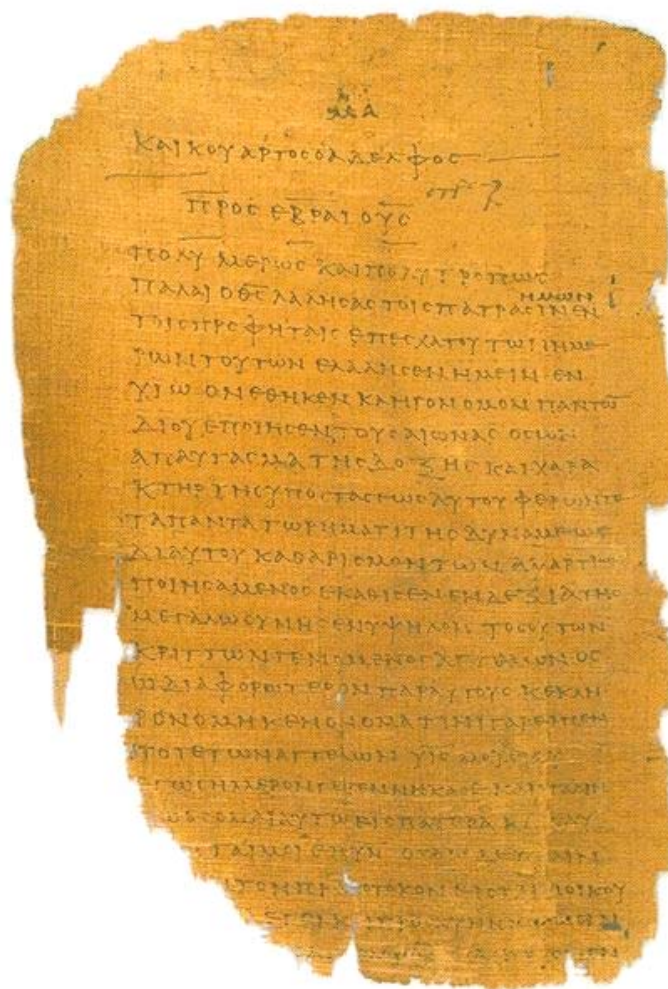
Datering: 2.årh

Det har vært mye diskusjon om dateringen av dette manuskriptet. Kenyon daterte kodeksen til første halvdel av tredje århundre. De fleste forskerne mener nå at denne dateringen er alt for sen. Lengst har papyrologen Young Kyu Kim gått. Kim mener P46 ble skrevet i Domitians tid (81-96 e.Kr). Han har imidlertid fått liten støtte for dette synet. Sammenligning med de andre eldre Chester Beatty papyrus og sammenligning med en rekke andre papyrus gjør at en datering antagelig ligger i første halvdel av 2. årh.

Originalt har manuskriptet inneholdt 52 folier (104 ark, 204 sider). 9 folier mangler. Målene har vært 16 x 28cm og det er 25-31 linjer pr. side.

Dette papyrus ble solgt i flere porsjoner til to forskjellige steder. Noe ble solgt til University of Michigan mens andre deler ble solgt til Chester Beatty (P.Mich.Inv.6238 og Chester Beatty II).

Skribenten som har kopiert dette manuskript har vært en profesjonell skribent. Dette ser man blant annet ved merker som skriptoriene benyttet for å beregne prisen for kopieringen. Disse merker ble benyttet for å telle hvor mange linjer som var kopiert. Man kan regne med at skribenten var en profesjonell ansatt som jobbet muligens for kirke eller klosterbiblioteket. Teksten i P46 er svært lik den vi finner i Codex Vaticanus. P46 blir ofte kalt for proto-aleksandrinsk i teksten. I

hebreerbrevet er P46 og P13 nesten identiske.

I 1Kor 2:2 så avviker P46 fra Codex Vaticanus (B). Her har B sammen med flere uncialer og majoritetsteksten "Guds vitnesbyrd". I P45 og Sinaiticus har disse sammen med A, C og flere andre manuskripter ordene "Guds hemmelighet". Ordene står nederst på arket og er delvis ødelagt, men likevel er det tydelig at ordet er "hemmelig" og ikke "vitnesbyrd". Dette passer også bedre med sammenhengen i avsnittet i Paulus brev til korinterne. Teksten i P46 har også påvirket oversettelsen i en rekke andre skriftsteder.

P47

Åp 9:10-11:3; 11:5-16:15; 16:17-17:2

Datering: siste halvdel av 3.årh.

Manuskriptet som nå ligger i Dublin (P.Chester Beatty III) består av 30 ark som originalt har målt 14 x 24cm med 26-28 linjer pr. side. Teksten er nærmest den vi finner i Codex Sinaiticus. Skribenten har vært en erfaren kopierer og noen tillegg er blitt gjort av en annen korrektør som også har overskrevet noen bokstaver for å gjøre dem tydeligere.

P48

Ap.gj. 23:11-17; 25-29

Datering: 3.årh.

Håndskriften i dette manuskript er svært lik den vi finner i P13. Manuskriptet ble funnet i Oxyrhynchus av italienerne som publiserte det i 1932 (PSI 1165). Papyrusen består av et ark som opprinnelig har målt 16 x 25cm med 42-47 linjer pr side. Manuskriptet ligger nå i et bibliotek i Firenze, Italia.

Metzger daterer dette manuskript til slutten av tredje århundre, mens Comfort daterer det til tidlig i 3. årh. De svært små omikron bokstavene er jo typisk for manuskripter fra 3. årh.

P29, P38 og P48 representerer den vestlige teksten (D-type) for Ap.gj. imotsetning til P45 og P74 som representerer den aleksandrinske tekstform. Den vestlige teksten som er ca. 8.5% lengre enn den antatt originale, er først og fremst representert ved Codex D. Codex D har imidlertid ikke bevart denne delen av Ap.gj. som vi finner i P48. Codex D stopper på Ap.gj. 22:29.

P49

Ef 4:16-29; 4:31-5:13

Datering: 3.årh

Manuskriptet ble kjøpt i Kairo for Yale Universitetet i 1931 (P.Yale 415). Funnstedet er ukjent.

Teksten følger P46 og Vaticanus i 4:28 "arbeide med sine hender" isteden for "arbeide med sine egne hender" som bl.a. Sinaiticus har i dette vers.

P49 tilhører samme manuskript som P65 (1.Tess). Disse to papyrus har samme håndskrift. Alle bokstaver har identisk form og både P49 og P65 har opprinnelig hatt målene 18 x 25 cm. Den eneste forskjell er antall bokstaver pr. linje. P49 har i gjennomsnitt 38 bokstaver pr linje mens P65 har i gjennomsnitt 42 bokstaver pr. linje. Antagelig har skribenten oppdaget at han begynte å gå tom for skrivemateriale og dermed har han øket antall bokstaver pr linje for å få plass til all teksten. Det samme

har skjedd i P75 hvor også ekstra linjer er blitt satt inn på slutten av evangeliene for at skribenten skulle få plass på den tilgjengelige papyrusen.

P50

Ap.gj 8:26-32; 10:26-31

Datering: 4-5 årh.

Håndskriftet ble hentet til Yale University i Paris fra Egypt i 1933 (P 1543).

Dateringen av P50 har variert mye. Kraeling daterte det til midten av fjerde århundre, mens Aland daterte det til 4-5 årh. Ved Yale universitetet argumenterte man for en datering under Diocletian (284-305 e.Kr.). Manuskriptet er svært lik P72 og tilhører antagelig samme tidsrom.

”Ba jeg i mitt hus”

P74, Sinaiticus, A,B,C, 1739

”Ba og fastet jeg i mitt hus”

P50, D, E, 049, 056, 0142

I eksempelet over ser vi at P50 følger Codex D hvilket skulle indikere at teksten i P50 er en vestlig tekstform (D-type). Flere andre steder i de få bevarte vers så følger P50 codex D. Til tross for dette så blir ikke P50 regnet for å ha en vestlig tekstform. Både Metzger, Aland og Kraeling som publiserte papyrusen i 1937 mener at teksten følger Sinaiticus og Vaticanus, eller i hovedsak Vaticanus. Det hevdes fra disse at manuskriptet inneholder mange skrivefeil og at dette blir feilaktig assosiert med den vestlige teksten. Denne konklusjonen kan jo virke litt underlig om man sjekker variantene i teksten.

P50 består av et enkelt ark som er foldet på midten slik at det er fire sider på 13.8 x 17.7 cm med 21-22 linjer pr. side. Det ser ikke ut til at manuskriptet noen gang har innholdt noe fullstendig eller sammenhengende tekst fra Apostlenes Gjerninger. Denne minkodeksen ser ut til kun å inneholde disse to beretningene om ikke-jødiske omvendelser fra kapittel 8 og 10. I den første beretningen blir den afrikanske hoffmannen frelst og døpt, mens i den andre så blir hedningene i Kornelius hus frelst og døpt. Det er mulig at dette manuskript kun var noen notater som en egyptisk kristen hadde gjort om hedingenes frelse i Apostlenes Gjerninger. Man regner med at manuskriptet har blitt brukt i en amulett lik P78. Amulettene ble båret på kroppen innpakket i tøy, keramikk eller beholdere av tre. Denne amuletten ble muligens båret på kroppen for å bringe lykke.

P51

Gal 1:2-10; 13; 16-20

Datering: ca. 400 e.Kr.

Denne oxyrhynchus papyrusen (P.oxy. 2157) ligger nå i Ashmolean museet i Oxford. Teksten følger stort sett P46 og de eldste uncialer, men P51 har også noen egne

varianter i teksten i de få bevarte vers. Manuskriptet ble publisert i Volum 18 av Oxyrhynchus Papyri som ble gitt ut i 1941. Hver eneste linje på dette fragmentet er ødelagt, de fleste i begge ender.

Teksten i manuskriptet er svært lik B. Sammenligner vi 8 steder i de få versene hvor det er variasjoner i teksten får vi følgende tabell:

P46	3 av 7
Sin	3 av 8
A	3 av 8
B	7 av 8
D	2 av 8
G	2 av 8
K	2 av 8
L	2 av 8
81	3 av 8
330	4 av 8
365	2 av 8
1739	5 av 8

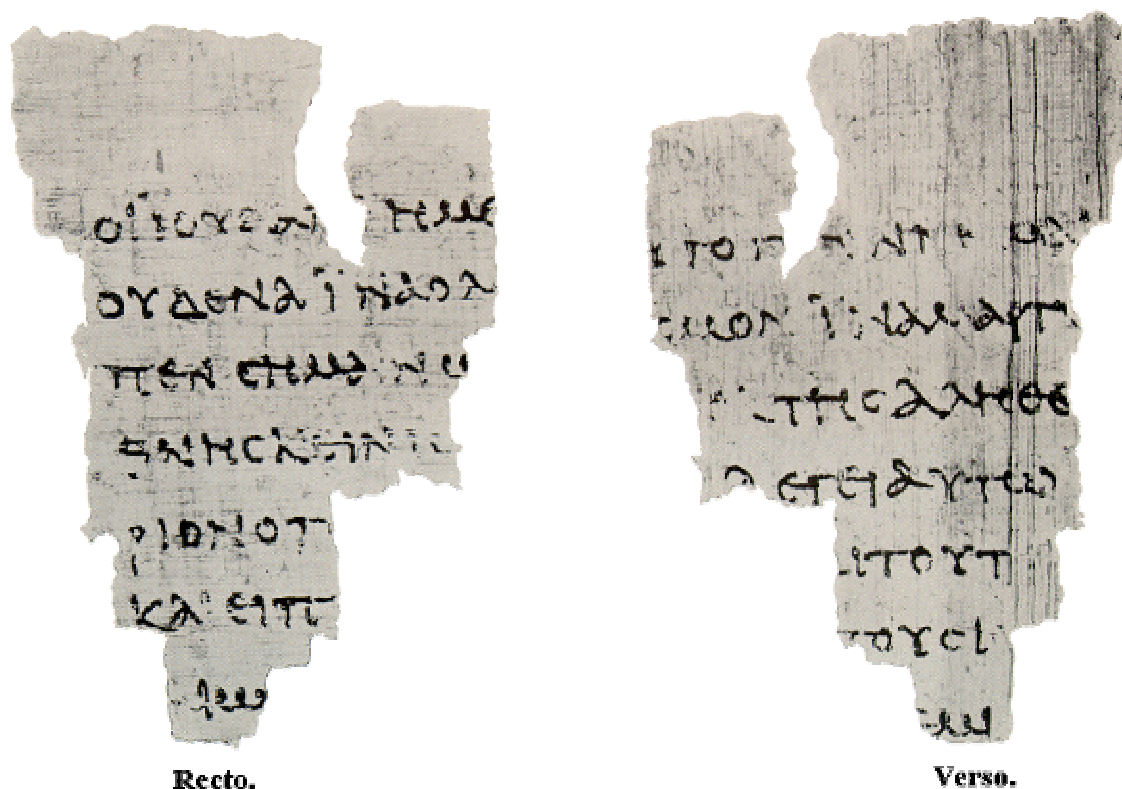
P46 har tre særegne varianter i disse vers og P51 følger ikke disse. P51 følger kun P46 når denne har samme tekst som B. I vers 19 som omhandler Paulus møte med apostlene i Jerusalem har P51 en egen ordlyd som ligner, men ikke er identisk med den vestlige teksten.

P52

Joh 18:31-33; 37-38

Datering: ca. 125 e.Kr.

Dette manuskriptet er det mest berømte av samtlige til tross for at det ikke er større enn 8.8 x 6.3 cm. Papyrusbiten inneholder på den ene siden Joh 18:31-33 og på den andre siden Joh 18:37-38. Papyrusen er en del av en manuskriptside som opprinnelig har tilhørt en samling på ca. 130 sider og har målt 21 x 20.3 cm. På de syv linjene som er bevart så er det synlig 56 bokstaver på den ene siden og 49 bokstaver på baksiden. Opprinnelig har det vært 18 linjer på side.

Den britiske papyrologen Colin H. Roberts kom over dette manuskriptet i 1935. Han forsto med en gang at dette var meget gammelt og Roberts daterte det til omkring 125 e.Kr. Han publiserte manuskriptet samme år. Flere forskere har bekreftet denne dateringen og noen mener at P52 kan være enda eldre. P52 er svært lik manuskripter som P.Fayum 110 (94 e.Kr.), Egerton evangelium (130-150 e.Kr.) og P.Oslo (127 e.Kr.). Det manuskriptet som er mest lik P52 er likevel P.Berolinenses fra ca. år 100 e.Kr. Om det er riktig at dateringen av P52 ligger nærmere år 100 e.Kr. så har vi altså et manuskript som er skrevet bare omkring tyve år etter Johannes skrev sitt evangelium. Manuskriptet ble skaffet i 1920 av Grenfell, men det lå altså sammen med en hundrevis av andre papyrusbiter som ikke var undersøkt i John Rylands bibliotek i Manchester da Roberts oppdaget det i 1935. Flere teologer måtte omgjøre sine teorier etter at dette manuskript ble funnet. F.C. Bauer og den såkalte Tübingen

skole mente jo at Johannes evangelium ikke ble nedskrevet før etter år 160 e.Kr. Etter funnet av P52 falt disse teorier.

Noen spesielle varianter i teksten er det ikke selv om forskerne finner mange interessante detaljer på denne lille papyrusbiten.

P53

Matt 26:29-40; Apgj 9:33-10:1

Datering: ca. 250 e.Kr.

Henry A. Sanders som publiserte dette manuskript i 1937 mente at de to papyrusbitene fra Matt og Ap.gj. stammet fra samme manuskript. De to fragmenter har altså tilhørt en kodeks med de fire evangelier og Ap.gj. om ikke kodeksen har inneholdt bare Matt og Ap.gj. Manuskriptet ble kjøpt i Egypt og har mest sannsynlig blitt funnet i Fayum. Det kom først til British Museum, men ble fraktet over Atlanteren i sommeren 1934 til universitetet i Michigan (Inv. 6652). Sanders sammenlignet manuskriptet med papyrus fra Florentine og fant der likheter med et manuskript som var fra 260 e.Kr. Sanders foreslo derfor en datering av P53 til 260 e.Kr.

Teksten har noen varianter, men følger stort sett teksten til de andre gamle papyrus og de store uncialer. P53 består av to blad som originalt har målt 12 x 22 cm med 24-25 linjer pr side.

P54

Jak 2:16-18; 22-26; 3:2-4

Datering: 5-6 årh.

Manuskriptet er et av fire papyrus fra Jakobs brev. Manuskriptet ligger nå i universitetsbiblioteket i Princeton (P.Princ. 15). Manuskriptet ble publisert i 1936 av E. H. Kase. Manuskriptet ble funnet i Oxyrhynchus. Det er svært fragmentert og er delt i to deler som måler 8.7 x 6.5 cm og 6 x 6.5 cm.

P55

Joh 1:31-33; 35-38

Datering: 6-7 årh.

Manuskriptet ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien i Østerriket (G 26214).

P56

Apgj 1:1; 4-5; 7; 10-11

Datering: 5-6. årh.

Manuskriptet ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien i Østerriket (G 19918).

Manuskriptet har ingen spesielle varianter i de få bevarte vers på denne lille papyrus.

I Apgj 1:11 følger P56 ikke D og flere minuskler som utelater de tre siste ord i setningen "...som dere så ham fare opp til himmelen".

P57

Apgj 4:36-5:2; 8-10

Datering: 4-5. årh.

Nok et lite manuskript fra Apostlenes Gjerninger som ligger i nasjonalbiblioteket i Wien i Østerriket (G 26020). P57 følger P74, A, B, D og majoritetsteksten som har

"ved (gr: para) apostlenes føtter" istedenfor

"for (gr: pros) apostlenes føtter" i Apgj 4:37. Den siste er støttet av Sinaiticus, E og noen minuskler.

P58

Se under P33 som er samme manuskript.

P59

Joh 1:26; 28; 48; 51; 2:15-16; 11:40-52; 12:25; 29; 31; 35; 17:24-26; 18:1-2; 16-17; 22; 21:7; 12-13; 15; 17-20; 20

Datering: 7. årh.

Dette manuskriptet ligger nå i Pierpoint Morgan Library i New York (P.Colt 3). P59 er jo vesentlig yngre enn de eldste manuskriptene for Johannes evangelium.

P60

Joh 16-29-19:26 (med store lakuner)

Datering: 7. årh.

Dette manuskriptet ligger nå i Pierpoint Morgan Library i New York (P.Colt 4).
Teksten følger stort sett de store uncialer.

P61

Rom 16:23-27; 1Kor 1:1-2; 4-6; 5:1-3; 5-6; 9-13; Fil 3:5-9; 12-16; Kol 1:3-7; 9-13; 4:15; 1Tess 1:2-3; Tit 3:1-5; 8-11; 14-15; Filem 4-7

Datering: ca 700 e.Kr.

Dette manuskriptet ligger nå i Pierpoint Morgan Library i New York (P.Colt 5).

P62

Matt 11:25-30

Datering: 4. årh.

Dette er det eneste av papyrusene som ligger i Oslo. Etter Dr. A. Fonahns død i 1940 ble noen fragmenter, som ble kjøpt av professor Jens Lieblein (1827-1911), brakt til Oslo av Leiv Amundsen. De ligger nå i universitetsbiblioteket (P.Osl. inv. 1661). Det består av noen små fragmenter skrevet på gresk og koptisk. Den greske og koptiske teksten er fra Matteus 11:25-30 og Daniel 10:50-55. Totalt er det snakk om 13 blad som originalt har målt 6.6 x 5.6cm. Håndskriften tyder på at manuskriptet er fra det 4. årh. Teksten er aleksandrinsk i følge Comfort selv om teksten i 11:25 avviker fra både Sinaiticus, Vaticanus og Codex D.

Hva hensikten med dette lille heftet har vært er ubesvart i følge Amundsen. Det kan ha vært en amulett som har blitt båret for å bringe lykke og denne kan ha fulgt personen i graven. Eller det lille manuskriptet kan ha blitt brukt av en fattig koptiker som hadde samlet noen viktige skriftsteder til gudstjenesten i dette lille heftet. Svar på dette finner vi nok aldri.

P63

Joh 3:14-18; 4:9-10

Datering: ca. 500 e.Kr.

Dette manuskriptet inneholder bare noen få vers deriblant det berømte Joh 3:16. I følge Aland så er teksten influert av den vestlige tekst (D-type tekst). P63 er ikke sitert i NA27. Fragmentet ligger nå i Berlin Staatliche Museen Inv.no. (11914). Papyrusen ble publisert av Otto Stegmüller i 1953.

P64

Matt 26:7-8; 10; 14-15; 22-23; 31-33

Datering: 250, 200, 150 e.Kr. eller enda eldre.

Manuskriptet ble funnet av Vincent Scheil i år 1880 på østsiden av Nilen under hans ekspedisjon til Coptos, som nå blir kalt Qift. I et gammelt hus i Coptos ble det funnet et hulrom i en tykk høy murvegg. Man hørte lyden av denne hemmelige nisjen når man banket i veggen. Her ble et verk av Philo fra Alexandria skrevet på slutten av 200-tallet funnet. For å stive opp coveret på denne boken var det brukt papyrus biter av bl.a. Matteus (P64 og P67) og Lukas evangelium (P4). Philo verket, som må ha vært verdifullt for eieren, har antagelig blitt gjemt her da Diocletians ødela byen under forfølgelsen i 292 e.Kr.

P64 ble først kjøpt av Rev. Charles B. Huleatt i Luxor i 1901. Deretter ble det gitt til Magdalen College i Oxford hvor Colin Roberts undersøkte det og publiserte papyrusen i 1953. Noen år senere ble et annet fragment kalt P67 publisert av P. Roca-Puig. Colin Roberts forsto da at P67 tilhørte samme manuskript som P64.

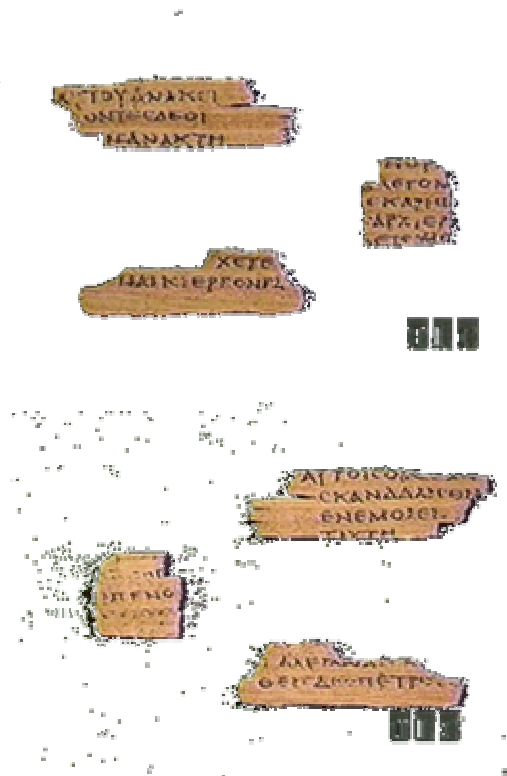
P4, P64 og P67 ble altså bokstavelig talt

funnet på samme sted, men om også P4 tilhører det samme manuskriptet har det vært mye diskusjon om. De fleste forskere mener at alle disse tre papyrus stammer fra det samme manuskriptet selv om fargen på papyrus materialet er noe mørkere. Roberts mente også dette.

Carsten P. Thiede vakte jo stor oppsikt selv i norske medier da han romjulen 1994 i et intervju med The Times påsto at P64 (Magdalen papyrus) var fra det første århundre, ja, kanskje fra før Jerusalems ødeleggelse i år 70. Thiede møtte selvfølgelig motstand fra flere forskere, men Thiede mente at skriften var svært lik papyrusfunn fra byen Herculaneum som ble ødelagt av vulkanen Vesuv i år 79 e.Kr. Skriften i P64 er også svært lik funn fra grotte 4 i Qumran som ble lukket i 68 e.Kr. Forfatterne av Magdalen papyrusen kunne ha vært øyenvitner til Jesu gjerninger mente den tyske papyrologen C.P. Thiede. Når det gjelder andre syn på dateringen se teksten under P4.

Teksten i P64 blir karakterisert som aleksandrinsk av Roberts, mens Roca-Puig påpeker at P67 er svært lik Sinaiticus i teksten.

P64 ligger nå i Magdalen biblioteket i Oxford (Gr. 17, og ikke Gr.18 slik det ofte refereres til).

P65

1Tess 1:3-10; 2:1; 6-13

Datering: 3.årh

P65 tilhører samme manuskript som P49 (Ef 4-5). Disse to papyrus har samme håndskrift. Alle bokstaver har identisk form og både P49 og P65 har opprinnelig hatt målene 18 x 25 cm. Den eneste forskjell er antall bokstaver pr. linje. P49 har i gjennomsnitt 38 bokstaver pr linje mens P65 har i gjennomsnitt 42 bokstaver pr. linje. Antagelig har skribenten oppdaget at han begynte å gå tom for skrivemateriale og dermed har han øket antall bokstaver pr linje for å få plass til all teksten. Det samme har skjedd i P75 hvor også ekstra linjer er blitt satt inn på slutten av evangeliene for at skribenten skulle få plass på den tilgjengelige papyrusen.

P65 ligger nå i Institutt for Papyrologi i Firenze, Italia (PSI XIV 1373). Vittorio Bartoletti publiserte papyrusen i 1957. I følge Metzger er teksten aleksandrinsk. Det er stor sannsynlighet for at manuskriptet ble funnet i Oxyrhynchus.

Vi finner en viktig variant i 1Tess 2:7 i dette lille fragmentet.

Vi var milde (gr:epioi) iblant dere, likesom en mor varmer sine barn ved sitt bryst.
Sinc,A, C2, D2, maj

Vi var umyndige (gr:nepioi) iblant dere, likesom en mor varmer sine barn ved sitt bryst. P65, Sin, B, C, D, it,

Det har vært stor usikkerhet blant de lærde hva som har vært det riktige ord i dette vers, men NA27 har valgt å følge P65 og de andre vitner. De fleste oversettelser har imidlertid valgt å følge den første varianten.

P66

Joh 1:1-6:11; 6:35-14:26; 29-30; 15:2-26; 16:2-4; 6-7; 16:10-20:20; 22-23; 20:25-21:9; 12; 17

Datering: 2. årh.

Et av de viktigste oppdagelser gjorde den sveitsiske humanisten M. Martin Bodmer da han kjøpte en rekke manuskripter av en forhandler i Kairo. Manuskriptene ligger nå i Bodmers samling i Geneve. De såkalte Bodmer papyrusene er noe av det eldste fra nytestamentet som inneholder større deler av teksten. P66 (Papyrus Bodmer II) inneholder større deler av Johannes evangelium. Manuskriptet ble publisert i 1956, 1958 og 1962. Funnstedet er ikke kjent, men man mener nå at de ble funnet Jabul Abu Mana i Dishna nær Nag Hammadi hvor de store gnostiske papyrusfunn ble gjort noen år tidligere.

Martin som først publiserte manuskriptet daterte det til ca. 200 e.Kr. Senere daterte Hunger fra instituttet i Wien P66 til mellom 100 og 150 e.Kr. Mye har vært skrevet om dateringen av dette manuskript, men de fleste antar en datering i midten av 2. årh.

Det er tydelig at skribenten hadde erfaring med å skrive og av de store bokstavene kan man anta at manuskriptet ble brukt til opplesning i menigheten. Det er mye som tyder på at skribenten var en kristen. Han har vært svært fri i sin nedtegnelse av teksten. Det ser ut til at han har blitt så oppslukt av innholdet i teksten at han ikke har fått med seg de eksakte ordene når han kopierte evangeliet. Dette har resultert i at han flere ganger har rettet seg selv etter å ha lest igjennom teksten på ny. Så mange som 500 rettelser har han selv gjort i teksten. Men også to andre personer har gjort rettelser i teksten atagelig ikke lenge etter teksten ble nedtegnet. Disse blir i literaturen nevnt som c1, c2 og c3 hvor den c1 er skribenten selv.

Chap. I, 1-14

Følgende er eksempler på særegne varianter i P66:

I Joh 5:28 har skribenten assosiert teksten med de forutgående vers. "Alle som er i gravene" er byttet ut med "Alle som er i ødemarken".

I Joh 4:21 har han gjort motsatt, nemlig å ta med ord fra teksten lenger frem i evangeliet. Her har han byttet ut ordet "fjell" med "verden", antagelig pga. teksten i kapittel 16 og 17.

Tilsvarende varianter finner vi i 1:49; 9:17; 10:3 og flere andre steder.

Ransak, så skal du se at ingen profet kommer fra Galilea. Joh. 7, 52

Fariseerne påstår her at ingen av det gamle testamets profeter kom fra Galilea. Denne uttalelsen er litt underlig da flere av de gamle profetene kom nettopp fra Galilea. Ifølge 2. Kong. 14, 25 kom profeten Jonas fra en by som het Gat-Hefer, og denne byen ligger i Galilea. I Torahen står det også at det ikke finnes en eneste stamme i Israel som det ikke er kommet profeter ifra. Alt dette burde jo fariseerne som hørte Jesus kjent til. Var de så forvirret av Jesu budskap at de glemte sin barnelærdom?

Ser vi i kapitlet foran i Joh. 6, 14, så finner vi at folket undret seg om Jesus var «Profeten». Det vil si den Profet som Gud skulle sende før Messias ifølge Mal 3. Det samme finner vi i kapittel 7, 40-41 hvor de undrer seg over hvem Jesus var. Her sier noen: «Dette er i sannhet Profeten. Andre sa: Dette er Messias.» Deretter følger en samtale hvor de konkluderer med at han ikke er Messias, da Messias ikke kommer fra Galilea. Til slutt i vers 52 svarer de Nikodemus, som er kommet med i samtalen, at «ingen profet kommer fra Galilea».

I en gammel bibelkommentar fra 1919 som jeg fant i min bokhylle, ble dette temaet diskutert og forfatteren avsluttet med at teksten hadde vært mye enklere å forstå om det hadde stått «profeten» i bestemt form og ikke «en profet» i ubestemt form.

De fleste manuskripter har ordet «en profet»/«noen profet» i dette verset. Men så fant man altså dette gamle papyrus, P66, som inneholdt denne delen av Johannesevangeliet. Dette manuskriptet, Bodmer Papyrus P66, ble funnet i Egypt og er den eldste teksten vi har fra denne delen av

Johannesevangeliet. I P66 er den bestemte artikkel «o» plassert foran ordet «profetes». Dermed blir betydningen: «Ransak skriftene og se at ikke Profeten kommer fra Galilea».

Bibelen er en levende bok på mange måter. Det blir stadig gjort nye funn som belyser mange vanskelige tekster. De fleste bibeloversettere har allikevel valgt den tradisjonelle oversettelsen av dette vers.

Et enkelt manuskript er vanligvis ikke nok for oversetterne til å endre teksten fra det tradisjonelle.

P67

Matt 3:9; 15; 5:20-22; 25-28

Datering: 250, 200, 150 e.Kr. eller enda eldre.

Manuskriptet ligger nå i Fundacion San Lucas i Barcelona, Spania. P67 ble publisert i 1956 av Ramon Roca-Puig. Han poengterte at teksten var svært lik Codex Sinaiticus. Roca-Puig daterte manuskriptet til siste halvdel av det andre århundre. Han la merke til likheten mellom P67 og Pap.Oxy. 661 som er datert til dette tidsrom.

Manuskriptet ble funnet av Vincent Scheil i år 1880 på østsiden av Nilen under hans ekspedisjon til Coptos, som nå blir kalt Qift. I et gammelt hus i Coptos ble det funnet et hulrom i en tykk høy murvegg. Man hørte lyden av denne hemmelige nisjen når man banket i veggen. Her ble et verk av Philo fra Alexandria skrevet på slutten av 200-tallet funnet. For å stive opp coveret på denne boken var det brukt papyrus biter av bl.a. Matteus (P64 og P67) og Lukas evangelium (P4). Philo verket, som må ha vært verdifullt for eieren, har antagelig blitt gjemt her da Diocletians ødela byen under forfølgelsen i 292 e.Kr.

P67 har samme tekst som Vaticanus og Sinaiticus i Matt 5:22. Her er teksten "Den som blir sint på sin bror" istedenfor "De som blir sint på sin bror uten grunn". Tilegget "ute grunn" finns i blant annet Codex D og majoritetsteksten.

Nå det gjelder dateringen se teksten under P4 og P64, som etter all sannsynlighet er det samme manuskriptet.

P68

1Kor 4:12-17; 4:19-5:3

Datering: 7.årh.

Manuskriptet ble publisert av Kurt Aland i 1957. P68 ligger nå i et bibliotek i Leningrad eller Petersburg som det nå heter. (Gr.258B). Teksten følger den meget eldre P46 enkelte steder, men avviker andre steder.

P69

Luk 22:41; 45-48; 58-61

Datering: ca. 250 e.Kr.

Dette fragmentet måler bare 5 x 8.5cm men opprinnelig så har kodeksen målt 28 x 15 cm. Det har vært 20-26 bokstaver pr linje, men nå er ingen av linjene mer en tredjedel av teksten bevart. P69 har flere spesielle varianter. På tre steder følger P69 den vestlige teksten (D-type), men dette kompenseres ved at den på åtte andre steder ikke følger Codex D. I vers 61 har P69 en spesiell variant hvor det ser ut til at teksten i dette manuskriptet sier at Peter "snudde seg" da hanen gol under Peters fornektelse.

Manuskriptet inneholder ikke de to omstridte versene i Luk 22:43-44. Mange gamle manuskripter har med versene som omhandler Jesu kamp i Getsemane, engelen som styrket ham, og hans svette som falt til jorden. Sin, D, maj, lat, syr og flere kirkefedre bl.a. Justin, Irenaeus og Eusebius, har med disse vers. Men de er utelatt i P69, P75, A, B, syrc, cop og flere kirkefedre bl.a. Origenes, Clement og Markion. Flere manuskripter har også en stjerne eller merke foran versene for å indikere at de ikke hører med til den originale tekst.

Manuskriptet ligger nå i Ashmolean Museum i Oxford (P.Oxy 2383). P69 ble publisert av Lobel, Roberts, Turner, Barns i 1957. Manuskriptet ble funnet i Oxyrhynchus i Egypt.

P70

Matt 2:13-16; 2:22-3:1; 11:26-27; 12:4-5; 24:3-6; 12-15

Datering: 3.årh.

Den ene delen av manuskriptet ligger i Ashmolean Museum i Oxford (P.Oxy 2384). Fragmentet fra Matt 11-12 av P69 ble publisert av Lobel, Roberts, Turner, Barns i 1957. Manuskriptet ble funnet i Oxyrhynchus i Egypt. Resten av manuskriptet ligger i Institutt for Papyrologi i Firenze, Italia (PSI Inv. CNR419). Det ble publisert i 1975.

Fragmentet i Oxford måler bare 3.7 x 3.5 cm, men har opprinnelig målt ca. 15 x 25 cm med 28-29 linjer pr side. Teksten er skrevet med svart karbon blekk og bokstavene er store og rette med den karakteristiske lille omikron som er meget vanlig i manuskripter fra 3. årh.

P70 er det eneste (og det eldste) manuskript som har ordet "Nazara" istedenfor "Nazaret" Sin, B, D, L, 33 eller "Nazareth" C, W. Nazara er en arameisk form av Nazaret som kommer av det hebraiske ordet "netser" som betyr utskudd eller avdeling. Dette gir mening til resten av verset som sier at "det skulle bli oppfylt det som er talt ved profetene, at han skal kalles Nasareer. I Es 11:1 hvor det blir profetert at Messias skal komme av Isais rotskudd er det nettopp det hebraiske ordet "netser" som er brukt.

P71

Matt 19:10-11; 17-18

Datering: 4.årh.

Nok et lite fragment funnet i Oxyrhynchus som ligger i Ashmolean Museum i Oxford (P.Oxy.2385). Det ble publisert sammen med P69 og P70 i 1957. Lobel, Roberts, Turner og Barns påpekte likheten mellom P71 og Codex Vaticanus (B). I Matt 19:10 følger P71 Sin og Vat med teksten "disiplene" istedenfor "hans disipler" som støttes av P25, C,D og maj. Selve håndskriften er også svært lik skriften i Codex Vaticanus. Flere av bokstavene varierer i størrelse og utførelse.

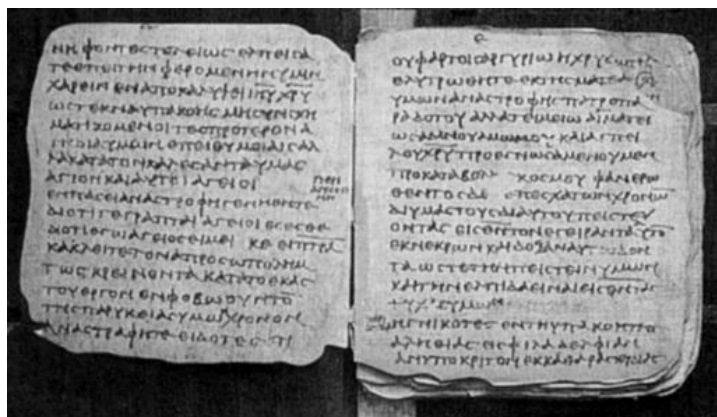
Fragmentet måler nå 5 x 9.5 cm og inneholder nederste delen av en kolonne i manuskriptet.

P72

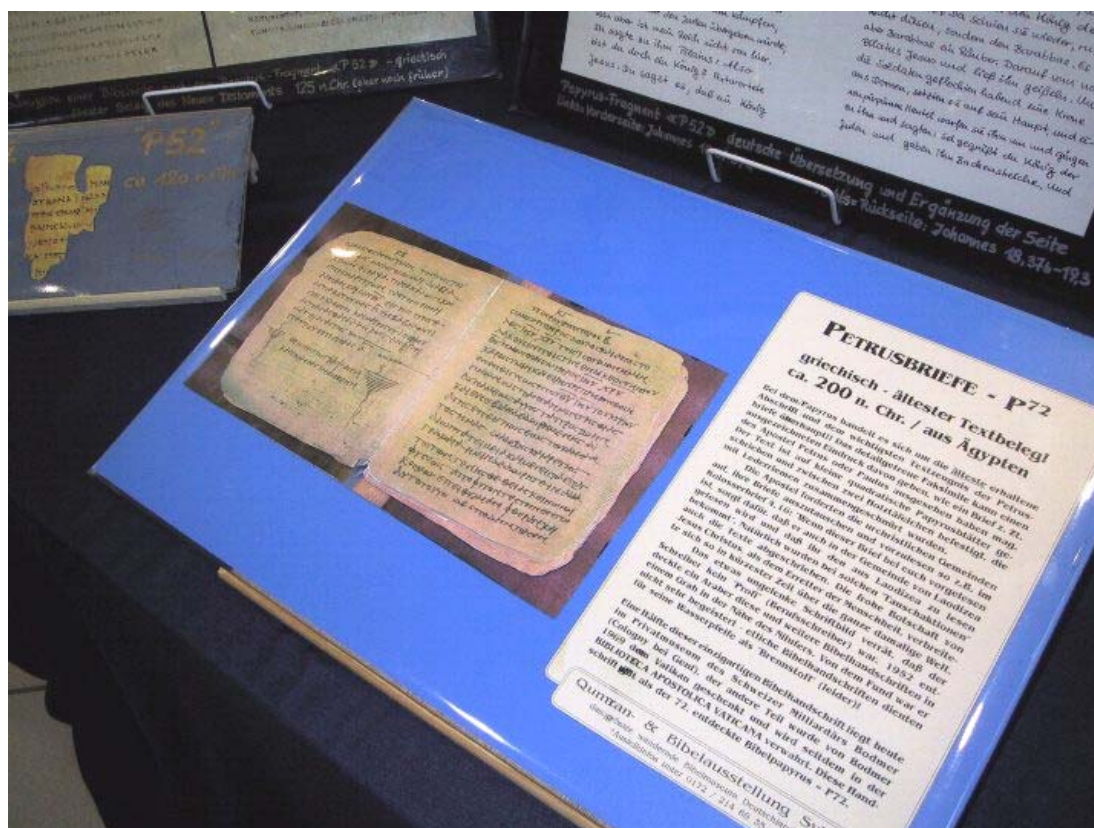
1Pet 1:1-5:18; 2Pet 1:1-3:18; Jud 1-25

Datering: ca. 300 e.Kr.

Dette er det eldste manuskript fra denne delen av nytestamentet. P72 inneholder komplett utgave av begge Peters brever. Manuskriptet måler 14 x 16 cm med 16-20 linjer pr side. Man antar pga den lille størrelsen at boken har vært til privat bruk og ikke til høytlesing i menigheten. Den 72 siders kodeksen har innholdt flere apokryfiske skrifter i tillegg til de tre fra nytestamentet. Disse blandede tekstene har altså blitt samlet i en kodeks. Man antar at det er fire forskjellige skribenter som har skrevet P72.

Første Peters brev har en typisk aleksandrinsk tekstform, mens 2.Pet. har en uavhengig mer vestlig tekstform med egne varianter. De to Petersbrevene ble gitt til pave Paul VI i 1969 og de ligger nå i Vatikanmuseet (P.Bodmer VII og VIII). Manuskriptet blir datert omtrent samtidig med P50.

P73

Matt 25:43; 26:2-3

Datering: 7.årh.

Nok et Bodmer papyrus som lenge var upublisert. Men den tyske papyriogen C.P. Thiede publiserte det i 1990. Thiede, som ellers har blitt mer kjent som for sine ytterligående syn på datering av visse manuskripter, kan du lese mer om under teksten i P4.

P73 er et lite fragment fra Matteus som lå mellom to ark i P74 da det ble funnet. Papyrusen ligger nå i Bodmer biblioteket i Sveits.

P74

Apgj 1:2-5; 7-11; 13-15; 18-19; 22-25; 2:2-4; 6-47; 3:1-26; 4:2-6; 8-27; 29-37; 5:1-42; 6:1-15; 7:1-60; 8:1-40; 9:1-43; 10:1-48; 11:1-30; 12:1-25; 13:1-52; 14:1-28; 15:1-41; 16:1-40; 17:1-34; 18:1-28; 19:1-40; 20:1-38; 21:1-40; 22:1-30; 23:1-35; 24:1-27; 25:1-27; 26:1-32; 27:1-25; 27-44; 28:1-31; Jak 1:1-6; 8-19; 21-23; 25; 27; 2:1-3; 5-15; 18-22; 25-26; 3:1; 5-6; 10-12; 14; 17-18; 4:8; 11-14; 5:1-3; 7-9; 12-14; 19-20; 1Pet 1:1-2; 7-8; 13; 19-20; 25; 2:6-7; 11-12; 18; 24; 3:4-5; 2Pet 2:21; 3:4; 11; 16; 1Joh 1:1; 6; 2:1-2; 7; 13-14; 18-19; 25-26; 3:1-2; 8; 14; 19-20; 4:1; 6-7; 12; 16-17; 5:3-4; 9-10; 17; 2Joh 1:1; 6-7; 13; 3Joh 1:6; 12; Jud 1:3; 7; 12; 18; 24

Datering: 7.årh.

Dette Bodmer papyruset er ikke like gammelt som de andre papyrusene i samlingen til Mr. Martin Bodmer i Sveits. P74 er nå svært fragmentert. Opprinnelig har den målt 32 x 20 cm med 264 sider eller 132 ark. Papyrusen ble publisert i 1961 (Papyrus Bodmer XVII).

Manuskriptet er datert til det syvende århundre og teksten blir karakterisert som aleksandrinsk. I Apostlenes Gjerninger er den svært lik Sin. og A, og følger denne i motsetning til B. Dette gjelder spesielt ordplasseringen. P74 har ingen vestlig (D-type) tekst. P74 er nevnt nøyaktig 50 ganger i apparaturen i NA27 i de katolske brev (i hovedsak Jakobs brev). I ni av disse har P74 en unik tekst. Setter vi opp en tabell over disse varianter får vi følgende:

Man.	Enighet	Enighet kun med manuskript
Sin	17 av 50	0
A	30 av 49	4
B	21 av 50	1
L	11 av 50	1
P	14 av 46	0
33	21 av 44	0
323	17 av 50	0
614	14 av 50	0
1241	20 av 49	0
1505	14 av 50	0
1739	22 av 50	0

Vi ser at teksten er svært lik den vi finner i A. Ser vi bort fra de 9 unike variantene så følger altså P74 Codex Aleksandrinus i 30 av 41 varianter dvs 73% brevene.

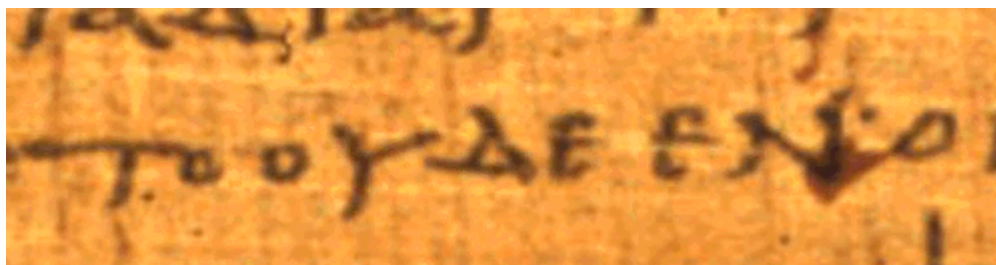
P75

Luk 3:18-22; 33-38; 4:1-2; 34-44; 5:1-10; 37-39; 6:1-4; 10-49; 7:1-32; 35-39; 41-43; 46-50; 8:1-56; 9:1-2; 4-62; 10:1-42; 11:1-54; 12:1-59; 13:1-35; 14:1-35; 15:1-32; 16:1-31; 17:1-15; 19-37; 18:1-18; 22:4-71; 23:1-56; 24:1-53; Joh 1:1-51; 2:1-25; 3:1-36; 4:1-54; 5:1-47; 6:1-71; 7:1-52; 8:12-59; 9:1-41; 10:1-42; 11:1-45; 48-57; 12:3-50; 13:1-10; 14:8-31; 15:1-10

Datering: ca. 175 e.Kr.

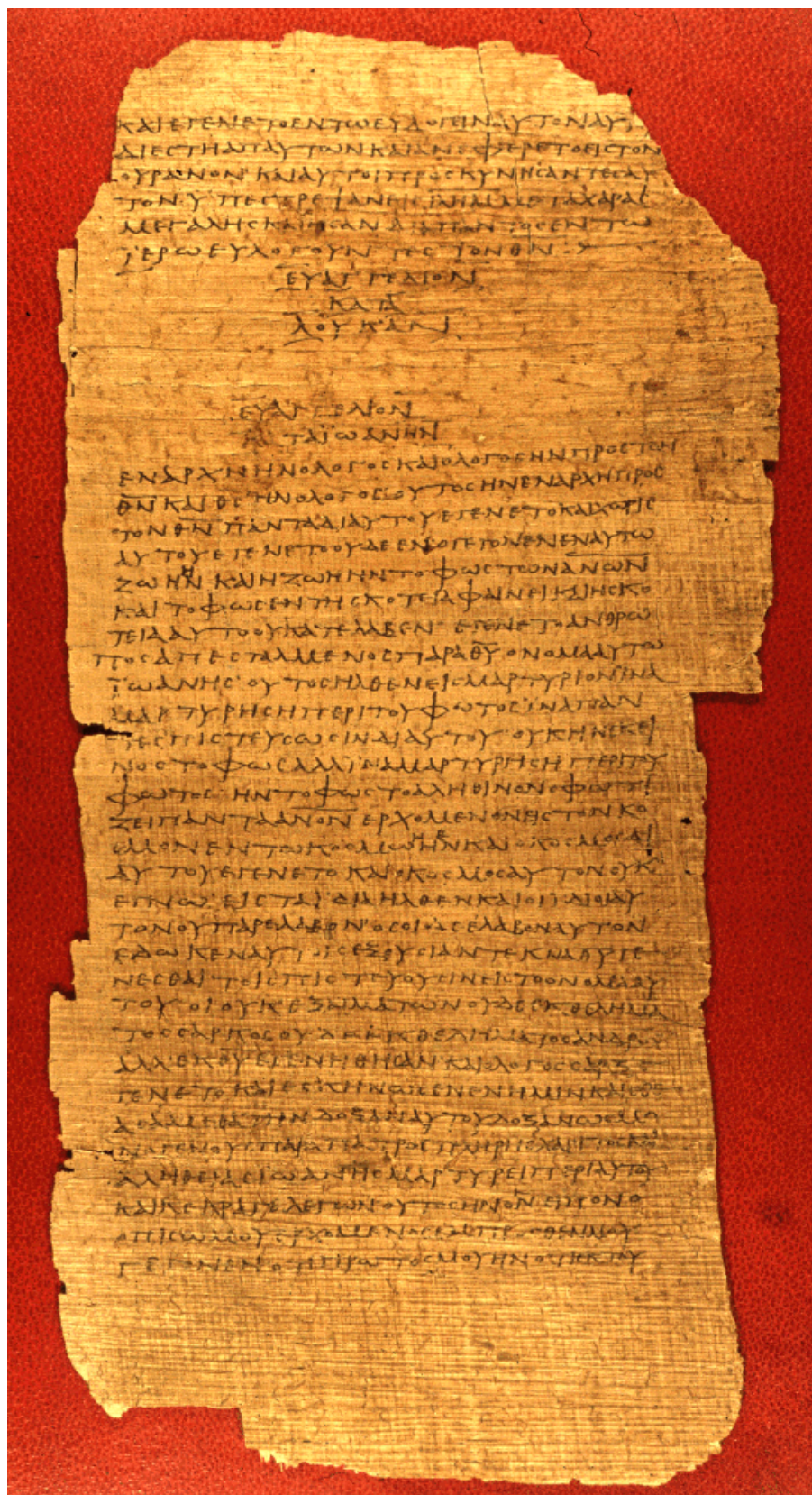
Dette manuskriptet blir regnet som det viktigste blant papyrusene. P75 inneholder den eldste teksten fra Lukas og en av de eldste tekstene fra Johannes evangelium. På mange av sidene er teksten helt komplett. Manuskriptet har bestått av 72 ark med 144 sider som har målt 13 x 26 cm med 38-45 linjer pr side. Idag er det 102 sider, hele eller delvis ødlagt, som ligger i Bodmer samlingen i Sveits (Pap. Bodmer XIV-XV). Teksten er svært lik Codex Vaticanus og blir ofte betegnet som proto-aleksandrinsk. Man regner med at Codex B er blitt kopiert fra et tilsvarende manuskript som P75.

Manuskriptet er skrevet av en profesjonell skribent som har laget en meget nøyaktig kopi med få feil. Det ser ut til at skribenten har vært en kristen og at han har hatt god kjennskap til de andre evangeliumene.

Lik P66 og de eldste uncialer så mangeler avsnittet i Joh 8 om kvinnen grepet i hor i dette manuskript. Denne berrettelsen er jo plassert på ikke mindre enn 5 forskjellige steder i ulike manuskripter.

1) Etter Joh 7:52	Codex D, maj, bo, Hier
2) Etter Joh 7:36	Minuskel 225
3) Etter Joh 21:25	f1
4) Etter Luk 21:38	f13 (ferrar gruppen)
5) Etter Luk 24:53	1332c

P75 inneholder også noen litt pussige varianter som f.eks den rike mannens navn i lignelsen i Luk 16:19. Her blir den rike mannen kalt NEUHS som kan være en omskrivning eller feilskrivning av Ninive (NINEUHS) som vi kjenner fra det gamle testamentet. Denne siste varianten finnes i den sahidiske (koptiske) oversettelsen. Noen få andre ikke greske manuskripter har også navngitt den rike mannen.

Siden P75 er så omfattende finnes det en rekke varianter som har fått betydelse for teksten i Lukas og Johannes. Mye kunne skrives om dette manuskriptet. Men frem for alt så er altså P75 et meget nøyaktig og meget gammelt manuskript.

P76

Joh 4:9;12

Datering: 6.årh.

Et av de mange små fragmenter som ligger i nasjonalbiblioteket i Wien, Østerriket (G36102). Manuskriptet ble publisert i 1959. På det ene sted hvor P76 er nevnt i NA26 følger den P66, P75 og de andre viktige manuskriptene.

P77

Matt 23:30-39

Datering: 150-200 e.Kr.

Dette oxyrhynchus papyrus ble publisert i to omganger. Pap.Oxy 2683 ble publisert i Volum 34 av Pap.Oxy. i 1968, mens Pap.Oxy 4403 ble publisert i Volum 64 i 1997. De to fragmentene er utvilsomt fra samme manuskript, de passer nemlig perfekt inntil hverandre og kompletterer teksten. Det første fragmentet måler 4.6 x 7cm og sidene har originalt målt 10 x 15 cm med 20 linjer pr side.

Teksten ser ut til å være ganske lik Sinaiticus noe de som først tydet manuskriptet påpekte i 1968. I Matt 23:38 følger P77 den tradisjonelle teksten (Sin, C, D, W, maj), her har Vaticanus den kortere teksten: "Deres hus skal overlates til dere".

Det ser ut som teksten er skrevet av en proffesjonell skribent. Bokstavene er høye smale og rette, og ypsilon har en meget karakteristisk svak bue øverst, omtrent som en "T". Samme type bokstaver finner vi P103 (Pap.Oxy 4403) som inneholder Matt 13:55-57; 14:3-5. Flere forskere mener at P103 kommer fra samme manuskript som P77.

Manuskriptet ligger nå i Ashmolean Museum i Oxford.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus: A City and its Texts. Images and caption texts are © the Egypt Exploration Society

P78

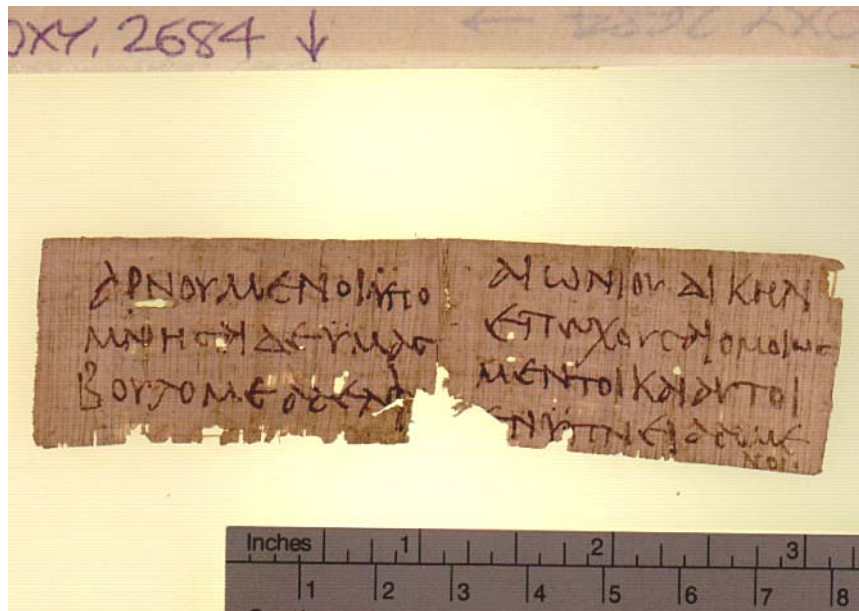
Judas 4-5; 7-8

Datering: ca. 300 e.Kr.

Dette manuskriptet har et meget uvanlig format. Det måler nemlig 10.6 x 2.9 cm og er formet som en mini kodeks som muligens har vært brukt som en amulett. Det er bare et ark som er bevart og dette er altså brettet på midten. Øverst er det to hull som muligens har vært brukt til å feste en snor som har blitt brukt for å binde det til kroppen.

I de fire vers som finns på dette fragment finns to unike og tre sjeldene varianter. Desverre så er ikke hele vers 5 bevart så P78 kaster ikke noe mere lys over den problematiske teksten. Manuskriptet bærer også breg av noe amatørmessig utførelse da det er flere feil i den lille teksten.

Manuskriptet
ligger nå i
Ashmolean
Museum i Oxford
(Pap.Oxy. 2684).
Manuskriptet ble
publisert samtidig
med P77 i Vol 34
av Papyrus
Oxyrhynchus i
1968.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus:
A City and its Texts. Images and caption texts are
© the Egypt Exploration Society

P79

Hebr 10:10-12; 28-30

Datering: 7. årh

Dette lille fragmentet ligger i statsbiblioteket i Berlin (Inv.no.6774). Det ble publisert av K.Treu i 1966. Teksten følger stort sett P46 og papyrusen er altså datert til det 7 århundre.

P80

Joh 3:34

Datering: ca. 250 e.Kr.

Papyrusen inneholder bare noen få bokstaver fra Joh 3:34. Det pussige med dette lille fragmentet er at det også innholder en forklaring til teksten, en såkalt hermeneia. Manuskriptet ligger nå i Barcelona i Spania (P.Barc. 83). Det ble publisert av Roca-Puig i 1966. Funnstedet er ukjent. De få bokstavene gir ingen ytterligere informasjon om teksten i dette manuskriptet.

P81

1Pet 2:20-3:1; 4-12

Datering: 4.årh.

Manuskriptet ble kjøpt av en antikvitetshandler så det eksakte funnstedet er ikke kjent. Fragmentet ble publisert av Sergio Daris i 1967 og ligger nå i Trieste i Italia (inv.no.20). Teksten er svært lik Vaticanus (B) og blir dermed karakterisert som aleksandrinsk.

Teksten har blant annet en variant i 1Pet 2:21:

”fordi også Kritis døde for dere” P81, Sin.

”fordi også Kritis led for dere” P72, A, B, C, 33, 1739, maj.

P82

Luk 7:32-34; 37-38

Datering: 4-5 årh.

Dette manuskriptet ligger nå i universitetsbiblioteket i Strasbourg i Frankrike (P.gr.2677). Schwartz som publiserte manuskriptet i 1968 mente det stammer fra Oxyrhynchus, men dette er noe usikkert. Fragmentet er for lite til å si noe om tekststypen.

P83

Matt 20:23-25; 30-31; 23:39-24:1; 6

Datering: 6.årh.

Dette manuskriptet ligger nå i universitetsbiblioteket i Louvain i Frankrike. Manuskriptet er fortsatt ikke publisert.

P84

Mark 2:2-5; 8-9; 6:30-31; 33-34; 36-39; 39-41; Joh 5:5; 17:3; 7-8

Datering: 6.årh.

Dette manuskriptet ligger nå i universitetsbiblioteket i Louvain i Frankrike. Manuskriptet er fortsatt ikke publisert.

P85

Åp 9:19-10:2; 5-9

Datering: 4-5.årh.

Dette manuskriptet ligger nå i universitetsbiblioteket i Strasbourg i Frankrike (P.gr.1028). Schwartz som publiserte manuskriptet i 1969 mente det stammer fra Oxyrhynchus, men dette er noe usikkert.

Teksten følger P47 og Sinaiticus flere steder hvor A og C har en annen tekst. Ingen av variasjonene i P85 har blitt benyttet i noen oversettelser, men i 10:7 finner vi en liten spesiell variant.

Åp 10:7 "...som han forkynte for sine tjenere profetene." A, C, 1611 1854, 2053, 2351
"...som han forkynte for sine tjenere og profetene." P47, P85, Sin, 2329, 2344

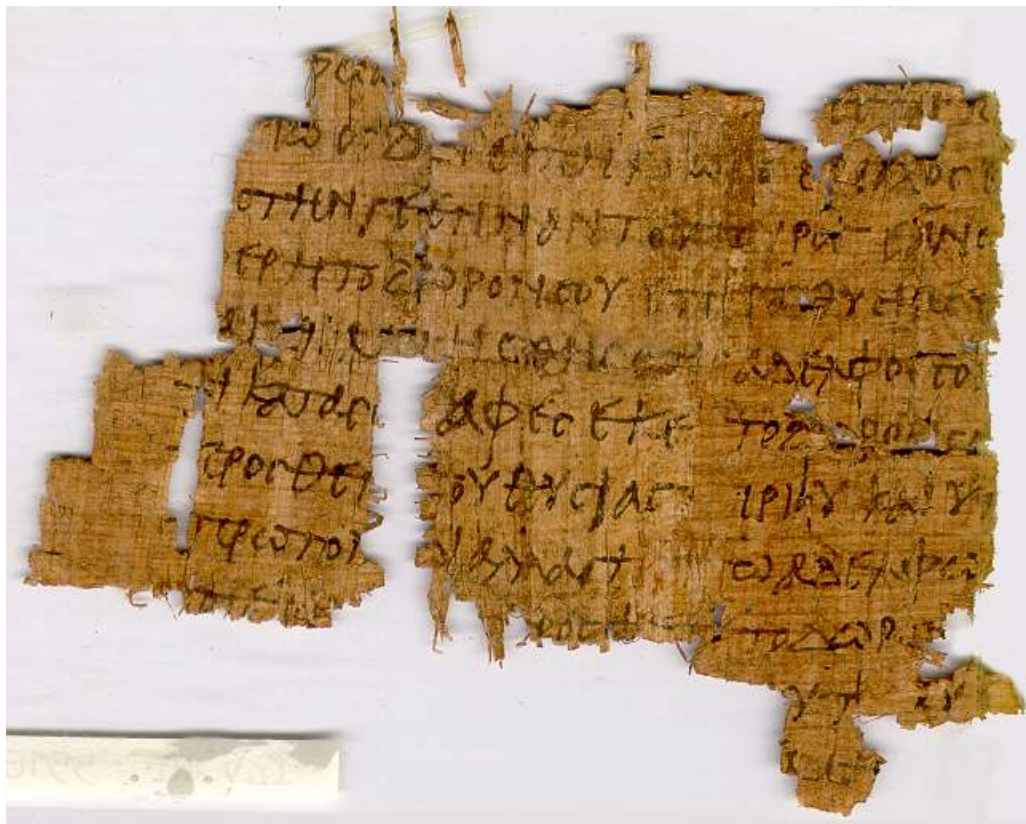
P86

Matt 5:13-16; 22-25

Datering: ca. 300 e.Kr.

Dette er et av de få papyrus manuskripter som ligger i Tyskland. Fragmentet ligger nå i universitetet i Köln (Inv.nr.5516). Manuskriptet ble publisert i Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik 14 (ZPE 14) i 1974.

Hvor manuskriptet ble funnet er ikke kjent. Teksten følger Sin og Vat i de få vers som er bevart.

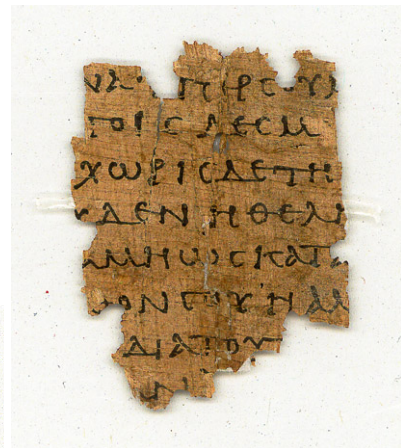
P87

Filem 13-15; 22-25

Datering: ca. 200 e.Kr.

Dette er det eldste manuskript fra Paulus brev til Filemon. Håndskriften i manuskriptet er svært lik den vi finner i P46. Siden P46 muligens bør dateres tidligere må også datering av P87 vurderes på nytt. Bokstavene i P87 er nesten identiske med skriften i P.Oxy. 841 som er datert til 120-130 e.Kr. Manuskriptet har opprinnelig målt ca. 15 x 20cm med 24 linjer pr. side. Fragmentet ligger nå i universitetet i Köln (P.Col theol 12). Manuskriptet ble publisert i 1982 av Kramer, Romer og Hagedorn.

Det var svært vanlig at skribentene la til "Amen" på slutten av de forskjellige brev. Før oppdagelsen av P87 hadde de to eldste manuskriptene (Sin og Codex C) ordet "Amen" som slutt på brevet til Filemon. P87 mangler dette ord lik A, D og 048. Dette gir altså ytterligere støtte til at ordet "Amen" er en senere tilføyelse.

P88

Mark 2:1-26

Datering: 4. årh.

Heller ikke for dette manuskript er funnstedet kjent. Nå befinner papyrusen seg i Università Cattolica i Milano, Italia (inv. no. 69.24). Manuskriptet ble publisert i 1972 av Segio Daris. I følge Daris er P88 aleksandrinsk i teksten. Teksten i P88 har en rekke interessante varianter som bare delvis følger Sinaiticus og Vaticanus.

Mark 2:4

de kunne ikke bringe ham P88, Sin, B, L, 33

de kunne ikke komme nær ham A, C, D, 090

de kunne ikke komme til ham W

Sammen med Sin og B gir P88 oss de eldste vitner for den korteste teksten ”de kunne ikke bringe ham”. Flere nyere oversettelser følger denne lesemåten.

Mark 2:16a

de skriftlærde blant fariseerne så at han P88, Sin, B, L, W, 33

de skriftlærde og fariseerne så at han A, C, D, maj

De eldste manuskripter mener altså at det var de skriftlærde som også var fariseere som så Jesus spise.

Mark 2:16b

han spiser B, D, W

han spiser og drikker P88, A, 33

dine disipler spiser Sin

dine disipler spiser og drikker C, L

De fleste nyere oversettelser har valgt den korteste teksten som også er foretrukket i NA26.

P89

Hebr. 6:7-9; 15-17

Datering: 4. årh.

Manuskriptet ligger nå i Firenze i Italia (PL III/292). Det ble publisert av Rosario Pintaudi (ZPE42) i 1981. Teksten i papyrusen er svært fragmentert og i de få ord som er synlige så innholder ikke P89 noen spesielle varianter.

P90

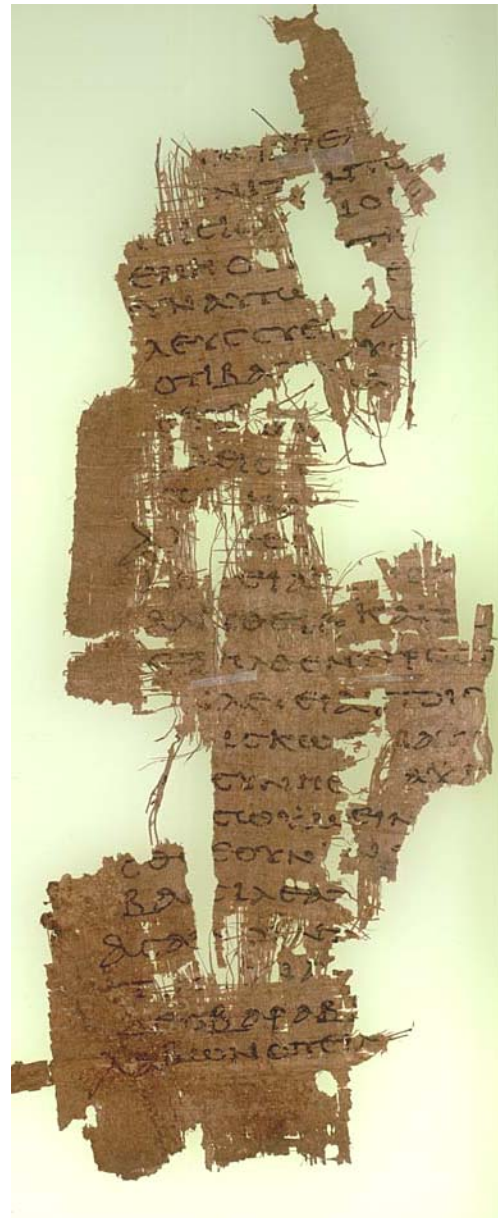
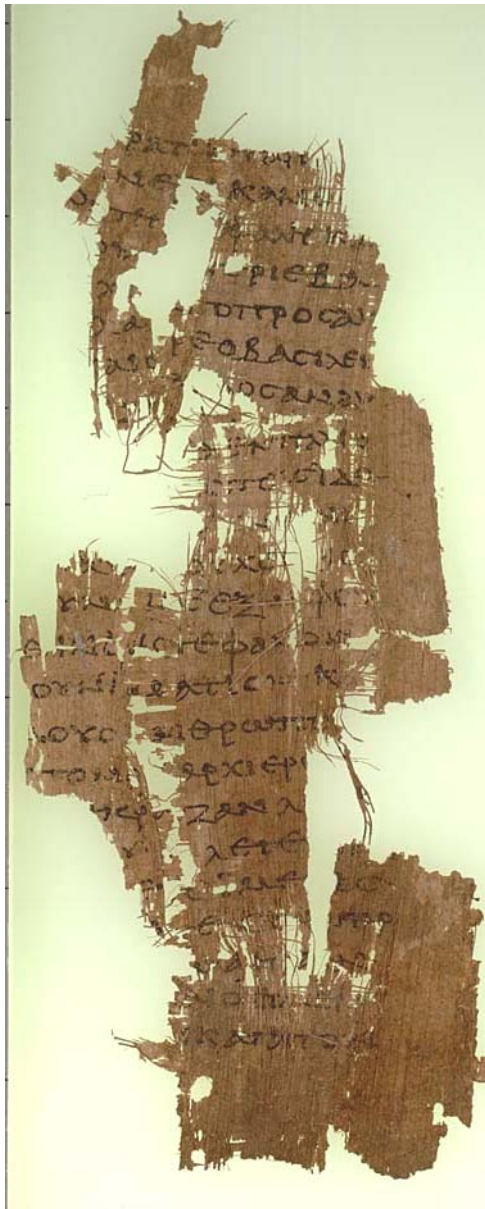
Joh 18:36 - 19:37

Datering: 150-175 e.Kr.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 3523) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England. Manuskriptet ble publisert i 1980 av Theodore A. Skeat (Oxy Vol 50).

Manuskriptet har opprinnelig målt 9 x 12.5cm med 24 linjer pr. side. Teksten i P90 er svært lik P66 selv om den også avviker fra denne enkelte steder.

© the Egypt Exploration Society

P91

Ap.gj. 2:30-37; 2:46-3:2

Datering: 3. årh.

Manuskriptet ble først publisert i to omganger. En del av Pickering og en del av Gallazzi. Senere fant K. Treu ut at fragmentene tilhørte samme manuskript og at de to passet side ved side. Funnstedet for manuskriptet er ikke kjent, men nå ligger den største delen i Milano (P. Mil. Vogl. Inv. 1224), mens den minste delen ligger i North Ryde, Australia (P. Maquarie inv. 360).

Teksten viser ingen tendenser til vestlig tekstvariant (type D-tekst) og teksten blir karakterisert som aleksandrinsk av de som publiserte fragmentene. Opprinnelig har manuskriptet målt 14 x 25cm med 30-34 linjer pr. side.

P92

Ef 1:11-13; 19-21; 2Tess 1:4-5; 11-12

Datering: ca. 300 e.Kr.

Papyrusen ble funnet vinteren 1969 i Namuthis, nær Fayum, i Egypt. Det ble publisert i ZPE 46 i 1982 av Claudio Gallazzi. Han daterte manuskriptet til sent i 3. årh eller tidlig i 4. årh da håndskriften var svært lik andre manuskripter fra samme tidsrom (P. Bodmer IX, P. Cairo Isid 2 og P. Ryland III 489). De to arkene (en folie) kan ha tilhørt en samling av Paulus brever. Muligens har da dette arket vært nær midten slik at Efeserbrevet og Tessalonikerbrevet bare har vært separert med Filipenserbrevet og Kollosserbrevet.

Originalt har manuskriptet målt ca. 14.5 x 21.5 cm med 27 linjer pr side.

P93

Joh 13-15-17

Datering: 5. årh.

Dette svært lille manuskriptet som kun inneholder deler av to vers i Johannes evangelium ligger nå i Firenze i Italia (PSI inv. 108). Manuskriptet er ikke av de aller eldste.

P94

Rom 6:10-13; 19-22

Datering: 5-6 årh.

Manuskriptet ligger nå i det egyptiske museum i Kairo (P. Clair. 10730).

P95

Joh 5:26-29; 36-38

Datering: 3. årh.

Manuskriptet ligger nå i Bibloteca Medicea Laurenziana (PL II/31). Funnstedet er imidlertid ukjent. Lenaerts som publiserte manuskriptet i 1985 sa at manuskriptet lignet svært på P. Rylands 542, som er datert til det 3. årh. Manuskriptet har opprinnelig målt ca. 8.5 x 17.5 cm med 35 linjer pr side. Dette svært fragmenterte manuskriptet gir oss ikke noen særlige opplysninger om teksten i dette manuskript.

P96

Matt 3:13-15

Datering: 6.årh.

Dette lille manuskriptet som ikke er så veldig gammelt ligger nå i nasjonalbiblioteket i Wien, Østerrike (Pap.K 7244).

P97

Luk 14:7-14

Datering: 6-7 årh.

Manuskriptet ligger nå i Cheser Beatty biblioteket. i Dublin (P. Chester Beatty XVII).

P98

Åp 1:13-20

Datering: 2. årh.

Teksten fra Johannes Åpenbaring er skrevet på baksiden av en papyrusrull. Wagner som publiserte manuskriptet uten å vite at denne delen av tilhørte Johannes Åpenbaring daterte denne teksten til det 2. århundre. Wagner trodde at teksten var en oversikt over gjenstander, men det viste seg altså ved nøyere undersøkelser at teksten var fra Åpenbaringens første kapittel. Manuskriptet har opprinnelig målt 15 x 16 cm med 20 linjer pr side og 38-42 bokstaver pr linje.

Manuskriptet ligger nå i Institut Francais d'Archeologie Orientale (P.IFAO inv. 237b) i Kairo. Om dateringen til det 2. årh stemmer så er altså dette et meget gammelt manuskript. Åpenbaringen er jo den bok i det Nye Testamentet som har færrest greske manuskripter som vitner for teksten. Et slikt gammelt papyrus for den siste boken i NT er derfor meget oppsiktsvekkende.

P99

Ordliste (ord og uttrykk fra:) Rom 1:1; 2Kor; Gal; Ef.

Datering: ca. 400.

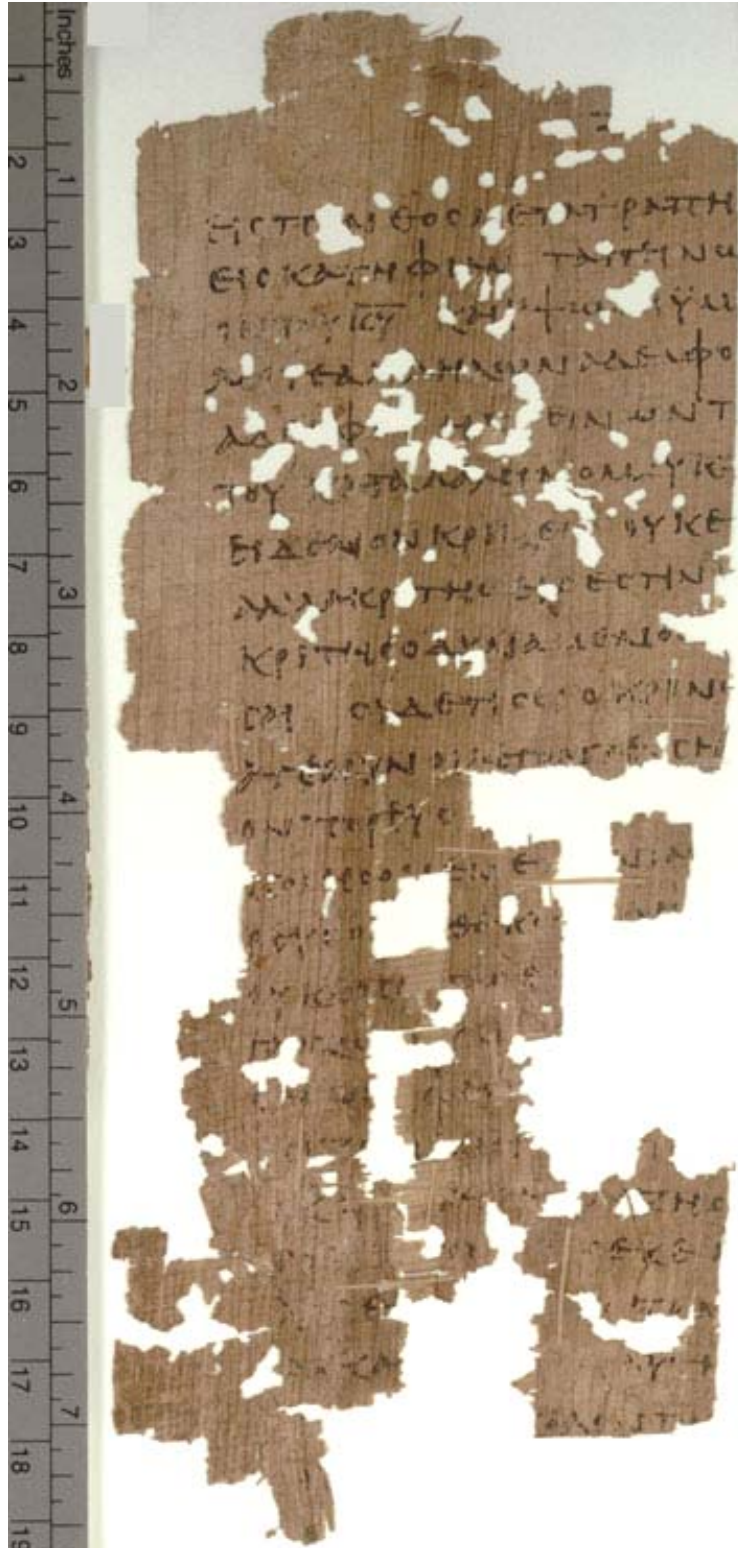
Manuskriptet ligger nå i Cheser Beatty biblioteket. i Dublin (1499, fol 11-14).

P100

Jak 3:13-4:4; 4:9-5:1

Datering: 3-4. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4449) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

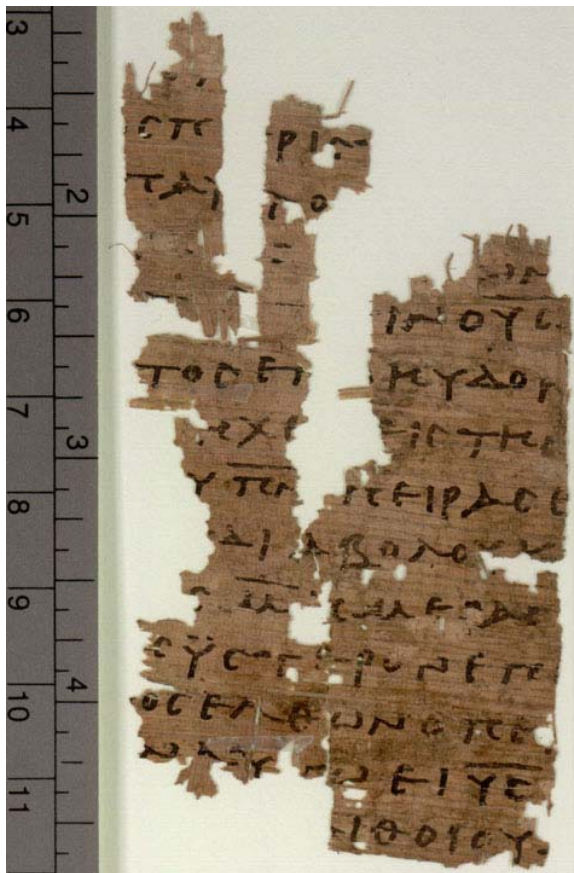

P101

Matt 3:10-12; 3:16-4:3

Datering: 3. årh.

Teksten i dette manuskriptet blir karakterisert som proto-aleksandrinsk. Teksten følger Sinaiticus mer enn Vaticanus. Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4401) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England. Det ble publisert i Vol 64 av Pap. Oxy. Formatet har opprinnelig målt 9 x 22 cm med 32-33 linjer pr side. Teksten ligner svært på P.IFAO89, P.Køln VII282 som også er datert til det tredje århundre.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus:
A City and its Texts. Images and caption texts are
© the Egypt Exploration Society

P102

Matt 4:11-12; 22-23

Datering: 3-4 årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4402) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

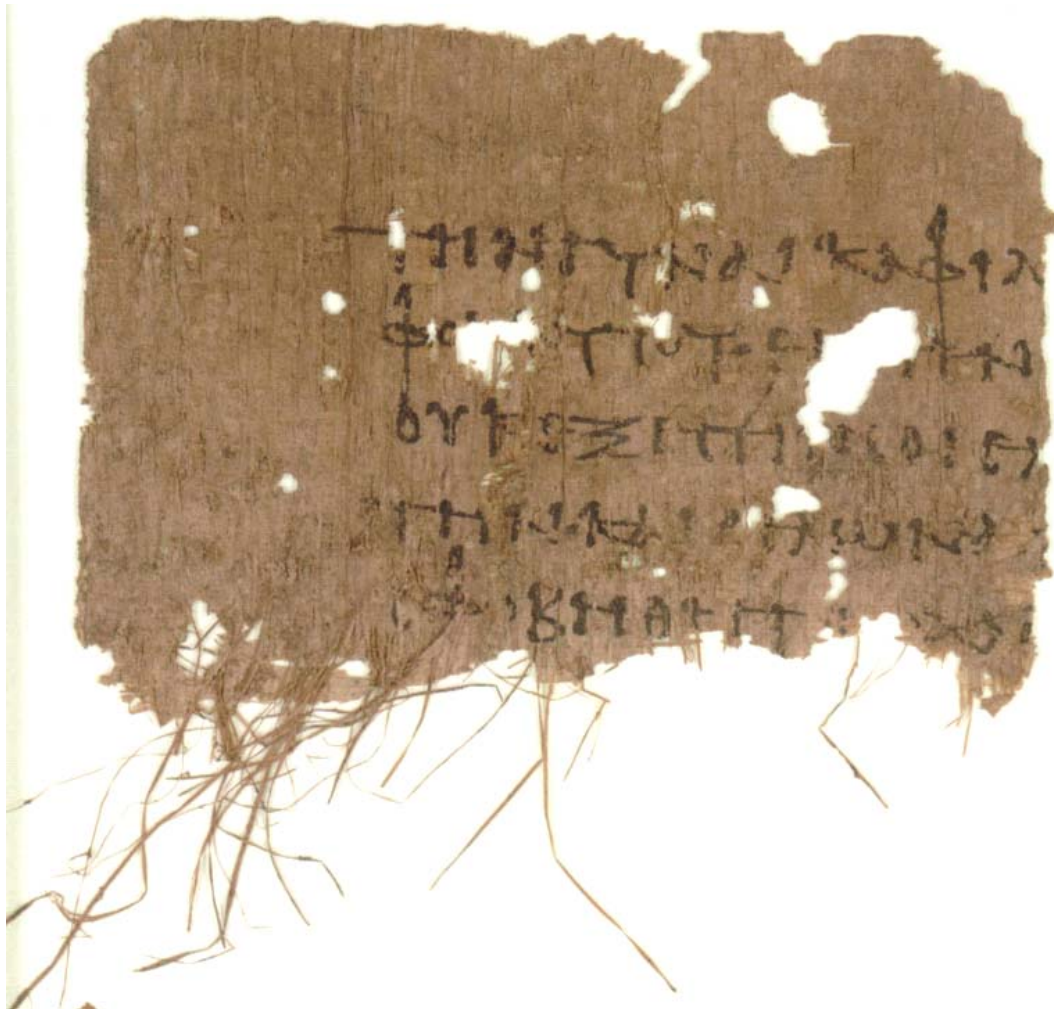
This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus:
A City and its Texts. Images and caption texts are
© the Egypt Exploration Society

P103

Matt 13:55-56; 14:3-5

Datering: 2-3 årh

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4403) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

This image is part of the online exhibit Oxyrhynchus:
A City and its Texts. Images and caption texts are
© the Egypt Exploration Society

P104

Matt 21:34-37; 43, 45?

Datering: 2. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4404) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P105

Matt 27:62-64; 28:2-5

Datering: 5-6. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4406) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

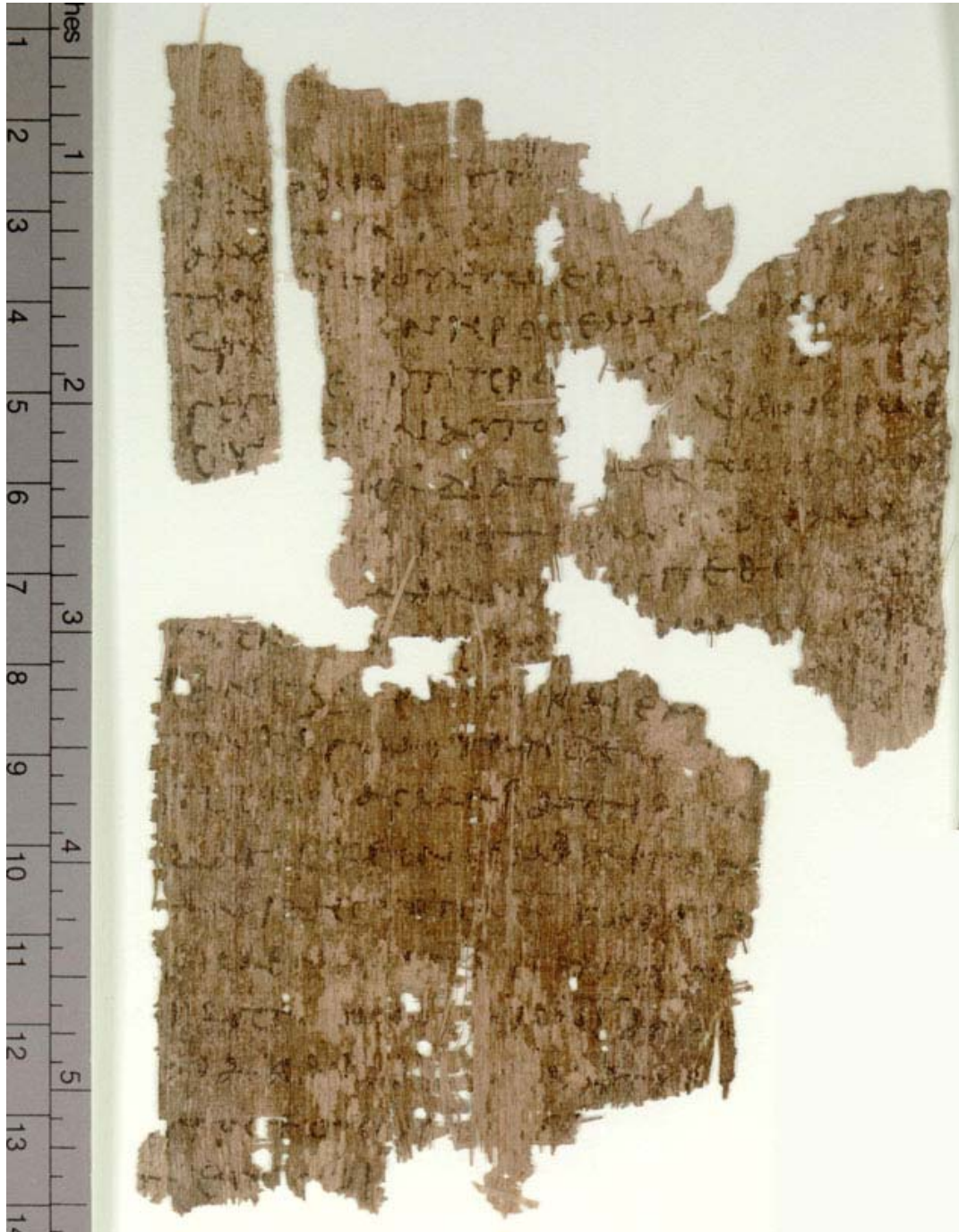

P106

Joh 1:29-35; 40-46

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4445) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

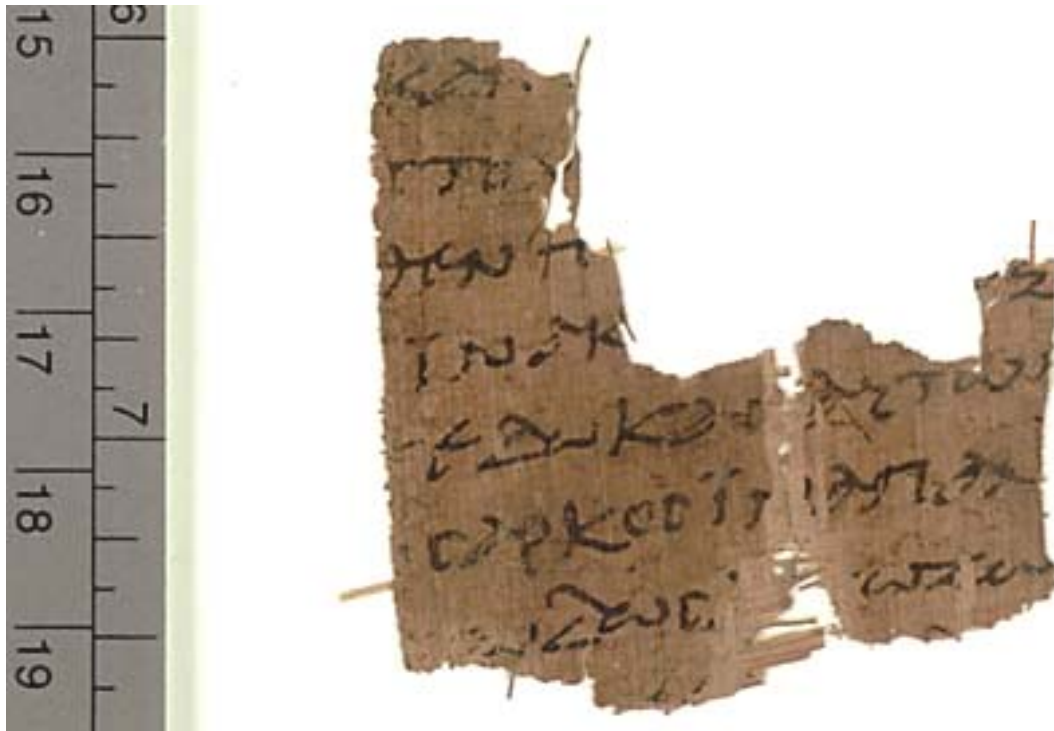
© the Egypt Exploration Society

P107

Joh 17:1-2; 11

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4446) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

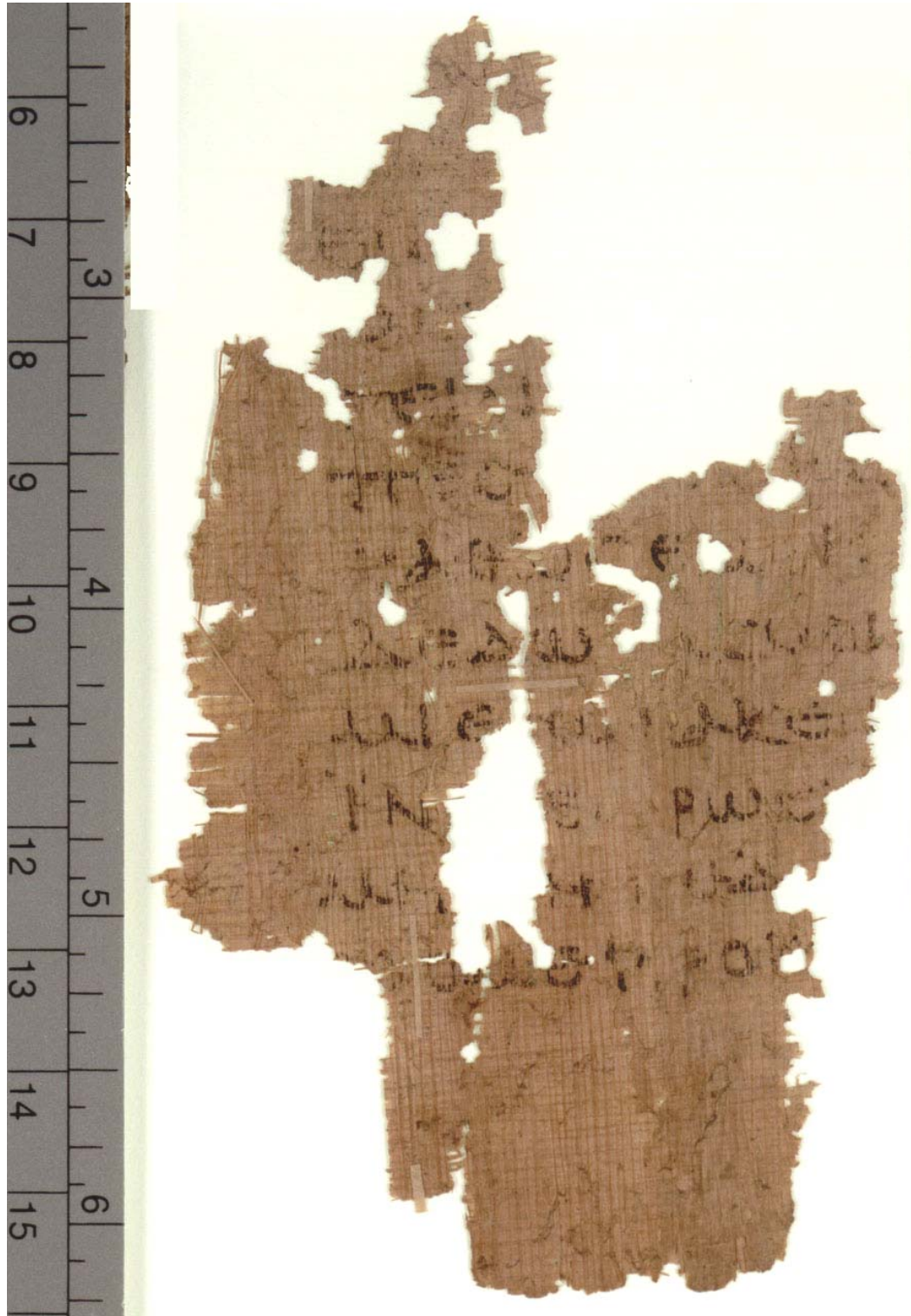

P108

Joh 17:23-24; 18:1-5

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4447) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P109

Joh 21:18-20; 23-25

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4448) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

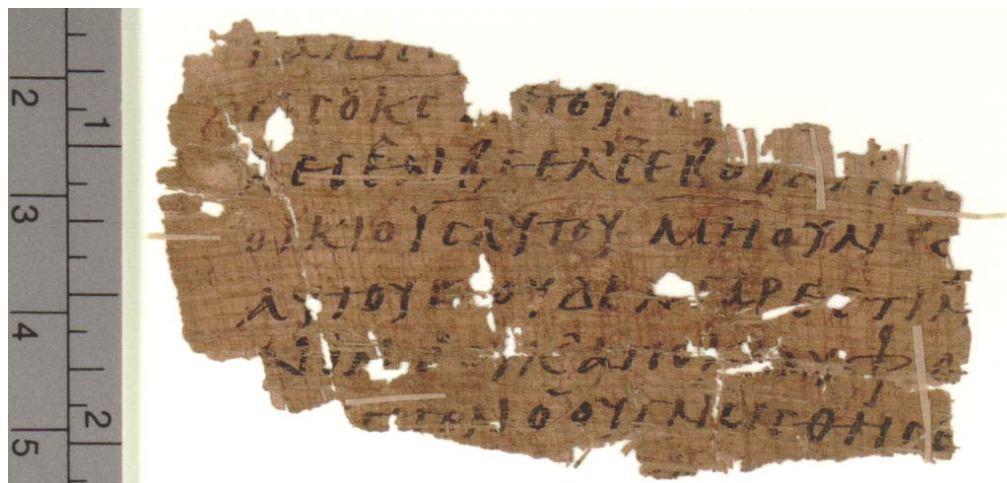
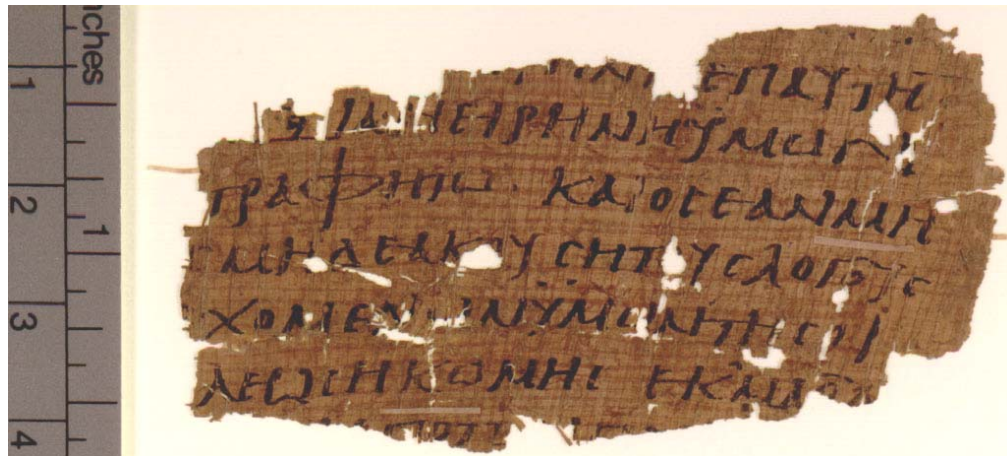
P110

Matt 10:13-14; 25-27

Datering: 4. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4494) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P111

Luk 17:11-13; 22-23

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4495) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P112

Apgj 26:31-32; 27:6-7

Datering: 5. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4496) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P113

Rom 2:12-13; 29

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4497) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

P114

Heb 1:7-12

Datering: 3. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4498) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England.

© the Egypt Exploration Society

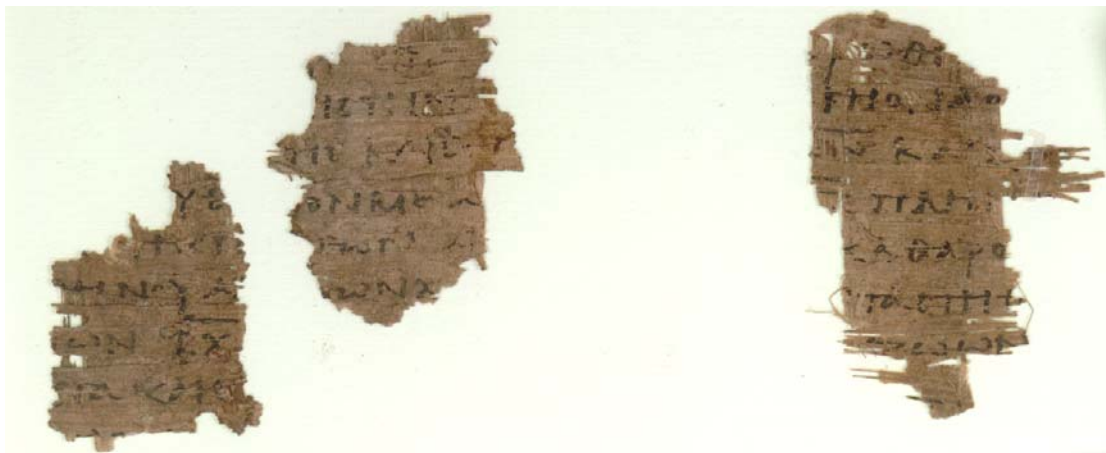

P115

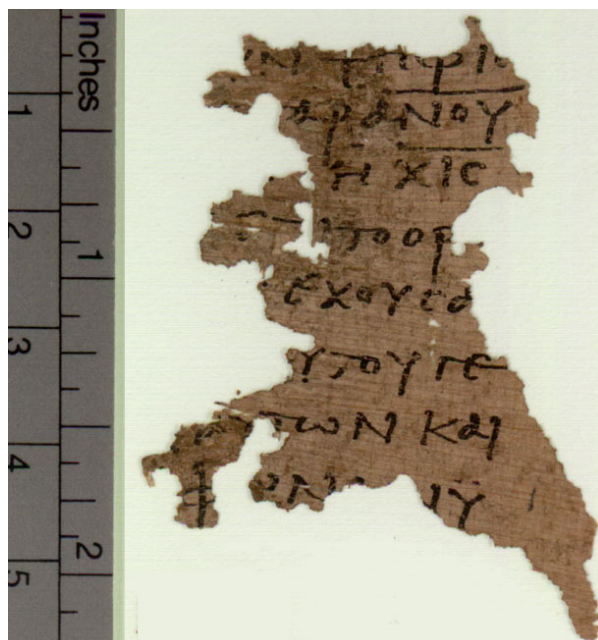
Åp 2:1-3; 13-15; 27-29; 3:10-12; 5:8-9; 6:5-6; 8:3-8; 11-13; 9:1-5; 7-16; 18-21; 10:1-4, 8-11; 11:1-5; 8-15; 18-19; 12:1-5; 8-10; 12-17; 13:1-3; 6-16; 18; 14:1-3; 5-7; 10-11; 14-15; 18-20; 15:1; 4-7

Datering: 3-4. årh.

Dette oxyrhynchus papyrus (P.Oxy. 4499) ligger i Ashmolean Museum i Oxford, England. Dette manuskriptet er spesielt interessant da det betegner dyrets tall som 616 istedenfor 666 (tredje linje på fragmentet nederst). Dette er det eldste manuskript for dette avsnitt. 616 istedenfor 666 finnes også i andre manuskripter og kirkefaderen Iræneus nevner også dyrets tall som 616 selv om han mente at dette var feilskriving.

© the Egypt Exploration Society

Kilder:

- The text of the New Testament, its transmission, corruption, and restauration. 3rd ed. Oxford University Press 1992 Bruce M. Metzger.
- A textual commentary on the Greek New Testament, 2nd ed. 1994 Bruce M. Metzger.
- Novum Testamentum Graece Nestle-Aland Ed. XXVII, 1993 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart.
- Early Manuscripts & Modern Translations of the New Testament. Philip W. Comfort. 1990 Tyndale House Publishers Inc.
- The Complete Text of the Earliest New Testament Manuscripts. Philip W. Comfort, David P. Barrett. 1999 Baker Books
- The Origin of the Bible, Philip W. Comfort, 1992 Tyndale House Publishers Inc.
- Manuscripts of the Bible, T.S. Pattie, British Library.
- Greek Manuscripts of the ancient world, E.G. Turner, Oxford University Press 1971
- Illuminated Greek Manuscripts from American Collections, by Gary Vikan
- Manuscripts of the Greek Bible, Bruce M. Metzger
- HTR 46, page 233-237. "An early papyrus of the first gospel", C.H. Roberts.
- Symbolae Osloenses 24 (1945) page 121-147. Christian Papyri from the Oslo Collection, ed by Leiv Amundsen
- Oxyrhynchus Papyrus VIII, Grenfell, Hunt 1911
- Oxyrhynchus Papyrus IX, Grenfell, Hunt 1912
- Oxyrhynchus Papyrus X, Grenfell, Hunt 1914
- Oxyrhynchus Papyrus XXIV, Edgar Lobel, Colin H. Roberts, E.G. Turner 1957
- Gospel Truth? Graham Stanton, 1995, Harper Collins
- The Earliest Gospel Manuscript? Carsten P. Thiede, 1992, The Paternoster Press.
- Halleys Bibel Håndbok, Henry H. Halley, Rex forlag 1992.
- An introduction to New Testament textual criticism, Leon Vaganay, Christian-Bernard Amphoux, 1991, Press Syndicate of the University of Cambridge.
- En bok om Nya Testamentet, Birger Gerhardson, Lund, 1982
- The Bible in the British Museum, T.C. Mitchell, 1994 British Museum Press.
- Mitteilungen aus der pap. samlung der Österreich. Nat. Bibl. XVII Folge, Wien 1993